

A TISZÁNINENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1885. évi szeptember 22—23. napjain

SAJÓ-SZENTPÉTEREN TARTOTT ÓSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

MITROVICS GYULA,

egyházkerületi egyházi főjegyző.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD BÉLA, A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1885.

*A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1885. évi szeptember hó 22—23-ik napjain
Sajó-Szentpéteren tartott őszi közgyűlésének*

J E G Y Z Ó K Ö N Y V E.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1885. évi szeptember hó 22—23. napjain Sajó-Szentpéteren tartotta meg őszi közgyűlését, *Kun Bertalan*, püspök és *idősb báró Vay Miklós*, főgondnok elnöksége alatt.

Jelen voltak mint képviselők:

Az abauji egyházmegyéből: Fodor Pál, esperes; *Komáromy László*, egyházmegyei gondnok; *Veress Sámuel*, *Idrányi Ferenc*, papi; *Teleky Péter*, *Bárczay Ödön*, világi tanácsbírák; *Antalfi László*, főjegyző.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Bornemisza József, esperes; *báró Vay Béla*, egyházmegyei gondnok; *Édes Ábrahám*, *Tóth Dániel*, *Édes Vince*, papi; *Szathmáry Király Pál*, *Molnár Pál*, világi tanácsbírák.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Debreczeni Gábor, esperes; *Ragályi György*, egyházmegyei gondnok; *Tóth Menyhért*, *Takaró József*, papi; *Ragályi Miklós*, *Losonczy Károly*, világi tanácsbírák.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Kopré Ferenc, esperes; *ifj. br. Vay Miklós*, egyházmegyei gondnok; *Zitás István*, *Zombory Gedő*, papi; *Bódogh Károly*, *Kóczán Miklós*, világi tanácsbírák.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Kálniczky János, esperes; *Bernáth Elemér*, egyházmegyei gondnok; *Tóth Ferenc*, papi; *Dókus Gyula*, világi tanácsbírák; *Böszörményi Károly*, egyházi; *Dókus Ernő*, világi főjegyző.

A gömöri egyházmegyéből: Nagy Pál, esperes; *Csider Károly*, egyházmegyei gondnok; *Balogh Béla*, *Tóth Sámuel*, papi; *Farkas Ábrahám*, *Farkas Gyula*, *báró Nyáry Sándor*, világi tanácsbírák; *Kovács László*, főjegyző.

A tornai egyházmegyéből: Vajányi Lajos, esperes; *Lükő Géza*, egyházmegyei gondnok; *Kerekes Károly*, papi; *Vécsey József*, világi tanácsbíró; *Kapossy György*, főjegyző.

Az ungi egyházmegyéből: Kovács Károly, egyházmegyei gondnok; *Virágh József*, papi; *Jászay Mihály*, világi tanácsbíró; *Szabó Endre*, egyházi főjegyző.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Szentpétery Sámuel, *Makay Dániel*, *Béki Sámuel*, *Terhes Barna*, egyházi; *Mocsáry Lajos*, *Dr. Lengyel Endre*, *Lévay József*, világi tanácsbírák.

A sárospataki főiskola részéről: Fejes István, egyházi algondnok; *Dr. Szánthó Gyula*, akadémiai; *Molnár Lajos*, gimnáziumi igazgató.

A miskolci gimnázium részéről: Veskői Jenő, igazgató.

A rimaszombati gimnázium részéről: Baksay István, igazgató.

Mint jegyzők: Mitrovics Gyula, egyházkerületi egyházi, *Debreczeni Bertalan*, világi főjegyző; *Kérészy Barna*, egyházi, *Dr. Kovács Gábor*, világi aljegyző.

Ezeken kívül nagyszámú érdeklődő közönség.

1. Egyházkerületünk, a felsőborsodi egyházmegye kebelében levő Sajó-Szentpéteren tartván meg ez évi őszi közgyűlését, mielőtt köztanácskozásait megkezdette volna, Kun Bertalan, püspök úr vezérlete alatt istennek házában jelent meg, ahol is főpásztorunk buzgó hálaimát tartván, ennek végeztével idősb báró Vay Miklós úr ő excellentiája, szeretve tisztelt főgondnokunk, szívélyes szavakkal üdvözölte a teljes számban megjelent képviselőket s

a közgyűlést a jelenlevő tagok és a nagy közönség lelkes éljenzése között, megnyitottnak jelentette ki.

2. A képviselők megbízó-levelei a jegyzői kar által már előlegesen átnézetvén :

A közgyűlésen megjelent küldöttek igazoltattak.

3. Nyári közgyűlésünk, 7. számú jegyzőkönyvi pontjában azzal bizván meg a sárospataki hittanári kart és a főiskolai igazgató-tanácsot, hogy adjon véleményes javaslatot a theologiai szakvizsgáknak, az újabb tanulmányi rendtartás értelmében szükségessé vállott berendezésére vonatkozólag; nevezett tanári kar és igazgató-tanács a következő munkálatot terjeszti elő :

Főtiszteletű egyházkerület s igazgató-tanács !

A közműveltség minden ágában haladó korunk, mind nagyobb követeléseket formál a tudományos pályák bármelyikén előhaladók szakképzettsége s általános műveltsége tekintetében. Ezen mindinkább növekedő s valóban jogosult követelésekkel állunk szemben mi, theologusok is, általános theologiai s különös lelkipásztori hivatáskörünkben. A lelkipásztorság nemcsak vallási s egyházi, hanem általános köztársadalmi szempontból is, a lehető legfontosabb működési kör. Természetes tehát, hogy az igények, a lelkészek tudományos képzettségét illetőleg, csak fokozhatók s mindinkább fokozandók is. A lelkészek feladata is megváltozott egészen a hívőkkel szemben. A mai kor lelkészeire nem az az egyszerű s kényelmes feladat vár többé: megtartani s erősíteni a meglevő hitet; hanem sokkal nehezebb: megeremteni a sokaknál mindinkább hiányozni kezdő hitet. Mindenki előtt igen jól ismert dolog, hogy az az áldásos nagyszerű előhaladás, mely az emberi ismeretek minden terén korunkat oly kiválóan jellemzi, egyelőre a vallásos meggyőződést nemhogy megerősítette volna, hanem, épen ellenkezőleg, mind nagyobb mértékben megtámadta annyira, hogy mind nagyobb tért foglal el a hit világában az ingadozás, a bizonytalanság, sőt maga a hitetlenség is. Bizonyára nem azért, mintha a felvilágosodás ellene volna magának a valásnak, hanem csak azért, mert ellentétbe jött a hit régi alakjával. A tudomány egyre előre halad s kiterjeszti uralmát a lelkek felett. A haladó tudománnyal szemben, harcát az elmaradó hit meg nem vívhatja. Ha uralmát a lelkek felett meg akarja tartani, s amennyiben azt elvesztette, vissza akarja szerezni, a hitnek is előre kell haladnia, kibékülve s karöltve haladnia testvérével, a tudománnyal. A mai kor lelkészétől nemcsak azt kell tehát várunk, hogy hinni tudjon, hanem hogy a hitet a tudással összhangba is hozza, hogy ne csak megtartsa azt, ami még megvan, hanem hogy vissza is szerezze azt, ami elveszett s újjá szülje azt, ami haldoklik. Vallásunkra alig képzelhető nagyobb veszedelem a jövőben, mintha lelkészeink között sok lenne a bár becsületes, jóindulatú, de tudománytalan elem. Csekély feladatnak kiserejű emberek is megfelelhetnek; de nagy feladatra csak erősebb emberek vállalkozzanak. Ily körülmények között fölötte kívánatos, hogy egyfelől a theologiai szakoktatás színvonala általános műveltségi, bölcselmi tekintetben mind magasabbra emeltessek akadémiáinkon; másfelől pedig oly szigorú vizsgálati rendszer állapíttassék meg, nálunk is, másutt is, egyetemes ref. egyházunk valamennyi tanintézetében, mely mellett lehetővé váljék e magas igényű pályára alkalmatlan, tehetségtelen egyéneknek határozott visszaszorítása.

Eddigi colloquiumi rendszerünk mellett, a tanulni nem tudót vagy nem akarót, csak az egyes tanár vehette esetleg egy vagy más tárgyból vissza, de minden komolyabb következmény nélkül; mert az ilyen tovább haladhatott, feltartóztathatlanul az egész tanfolyamon, annyira, hogy

sokszor csak közvetlenül a kápláni, vagy az eddig nálunk úgynevezett bekebelezési vizsga előtt akadt fenn; de akkor is csak egy pillanatra. A tanár csak ritkán s kivételesen vállalkozott ekkor már a vizsga küszöbén a gyűlöletes szerepre: felvonni a hídat az előtt, ki már a kapun zörgett; hanem természetesebbnek látta áthárítani a visszavetés feladatát az egyházkerületi bizottságra, mely elé kellett úgyis állania, pár nap múlva az illetőnek. Itt pedig azután szárnyaira emelte a szerencsés szerencsétlent a jó szívek könyörületessége, mely nem tudott a gondolattal megbarátkozni: ilyenkor, a pálya végén ütni el céljától azt, kire már jórészt lehetetlenné vált más életpályát választani, négy évi tanfolyamon történt átevezés, s tán még hozzá három évi rektória után, szemben a katonakötelezettséggel is.

Főtiszteletű egyházkerület! Ez tovább így bizonyára nem maradhat. Az emberbaráti érzést el nem nyomhatjuk, meg nem fojthatjuk, sem a tanároknak, sem semmiféle vizsgáló-bizottság tagjaiban. De tehetünk mást: elejét venni annak, hogy bárki ezen emberbaráti érzésre joggal appellálhasson. Ezt pedig elérjük akkor, ha tanfolyam közben szervezünk egy olyan szigorú vizsgát, mely gátul szolgálhasson még akkor, amikor nem késő az illetőkre, a más pályára való átmenetel; mindenesetre azonban nem előbb, hanem csak akkor, amikor van már mi felett alaposan itélni, amikor már el nem hamarkodjuk azon ítéletet, mely az egyes sorsa felett azon szempontból van hivatva döntenit, hogy képes-e az, vagy nem képes a theologiai pályára, azaz a második tanév végén.

Több ilyenmű vizsgát nem látunk célszerűnek, a régi zárvizsgai rendszernek messze felette álló colloquiumi rendszer mellett.

Bátrak vagyunk tehát indítványozni, hogy az eddigi két vizsga, t. i. a kápláni és papi vizsga mellett; ezekkel egyenlő rangban s jelentőségben egy harmadik is szerveztessék, mint első, vagy tárgyait tekintve, úgy nevezhető alapvizsga, s ezen három vizsga között célszerűen osztassanak meg a theologiai tudományok különböző ágai.

Hogy ez megtörténhessék, mindenekelőtt szükséges a négy éves theol. tanfolyamnak kettészakítása, két altanfolyamra, úgy, hogy az első tanfolyamba, vagyis a két első évbe osztassanak be a theologiai tudományok különböző ágaira nézve alapvetőkül tekinthető tudományok.

Eszerint A) az első, két éves tanfolyamnak tárgyai lennének:

I. Kötelezett tárgyak:

1. A héber nyelv elemei az I. éveknek, hetenkint 4 órán.
  2. Újszövetségi görög nyelv, könnyebb iratok olvasásával az I. éveknek, het. 2 órán.
  3. Ó- és újszövetségi írásmagyarázat, a II-od éveknek 3—3 órán, összesen 6 órán.
  4. Az ó-szövetség története (Isagogica), mint a kánon irodalom- és szövegtörténete, évenként a II-od éveknek, hetenkint 4 órán.
  5. Az új-szövetség története (Isagogica), mint a szöveg irodalom- és cánontörténete, felváltva I. és II. éveknek, hetenkint 5 órán.
  6. Egyetemes egyháztörténelem mindkét éven, heti 4—5 órán, összesen 8—10 órán.
  7. A bölcsészet története, hetenkint 3—4 órán.
  8. Nevelés- és oktatástan, mindkét éven heti két-két órán, összesen 4 órán.
  9. Összehasonlító vallástan, másutt u. n. vallásbölcsészet, mint a vallások leíró ismertetése, lehetőleg minden létezett s létező ismert vallásalak felölelésével, hetenkint 3—4 órán.
- Összesen mintegy 40—42 órán.

II. Szabad tárgyak, melyek közül azonban a két tanévre számítva, 48—52 óráig kötelezetten hallgatandók, s a colloquiumok is kötelezettek:

1. Egyetemes történet s művelődéstörténet.
2. Magyar irodalom története.

3. Egyéb, esetleg előadandó philosophiai vagy theologiai special collegiumok, melyekre nézve a hallgatók időről-időre a szakelnök (vagy más intézeteknél igazgató) által utasítást nyernének.

B) A 2-ik tanfolyam tárgyai:

1. A két exegesis, két éven, heti 3—3 órán, összesen 12 órán.

2. Bibliai vallástan, mint a héber, zsidó és őskeresztyén vallás és vallásos eszmék eredetének s kifejlődésének története, az új-szövetségi kor bezártáig, heti 5 órán.

3. Positiv keresztyén vallástan (Dogmatica), mint a keresztyén vallás fejlődése, a katholicismus megalakulásától a felekezeti confessionalis tanok elágazásáig, függetlenül az újabb prot. theol. fejlődés történetével, napjainkig, heti 5 órán.

4. A vallástudományok rendszere, vagy tudományos hittan, az encyclopaediával vagy anélkül, a vallás alapkérdéseinek tudományos elvi megvitatásával (másutt, a tananyag más beosztásával rendszeres keresztyén hittan), hetenkint 5 órán.

5. Erkölcstan, hetenkint 3 órán.

6. Protestáns egyházjog és alkotmánytan, hetenkint 4 órán.

7. Hazai protestáns egyháztörténet, hetenkint 2 órán.

8. Gyakorlati theologia, hetenkint 5 órán. Összesen 41 órán.

Ezen tanfolyamban adandók elő még:

9. A közegészségtan, hetenkint 1 órán.

10. Egyéb, bölesészeti vagy theologiai special collegiumok, melyeknek hallgatására már az első tanfolyaménál nagyobb érettség s előképzettség kívántatik meg.

A három vizsgának tárgyaiul pedig egyenkint, a következő tárgyak állapítandók meg:

A) Az alapvizsga tárgyai:

1. A bibliai tudományokból, melyeknek feladata a bibliának, mint a keresztyénség történeti kútfejének kellő ismerete:

a) Az ó-szövetség története.

b) Az új-szövetség története.

2. A szorosabb értelemben vett vallástudományokból:

c) Az összehasonlító vallástan (vallásbölesészet), mint a különböző vallásalakok ismerete, ami épügy előfeltétele a vallás történeti fejlődését felölelő tudományoknak (biblica, dogmatica theol.), mint az elméleti vallástudományoknak (systematica theol.).

3. Az egyháztudományokból, mint alapvető tudományok:

d) Egyháztörténelem, és

e) A neveléstan.

Ezen főtárgyakon kívül, az első tanfolyamon előadott egyéb tárgyakból, a félévenként vagy a szükséghez s a tárgy természetéhez képest gyakrabban is felvett colloquiumok eredménye az irányadó, oly formán, hogy ezekből a colloquiumok előleges sikeres letévése, előfeltétele az alapvizsgára bocsáttatásnak.

Ami a főtárgyakból teendő colloquiumokat illeti, ezekre nézve véleményünk az, hogy a második év utófelében az alapvizsgának is tárgyát képező tárgyakból a colloquium nem szükségkép veendő fel, mert igen különös lenne az, ha az előadó tanár a colloquiumot, mint sikerest tüntetné fel az indexben, azután pár napra meg a vizsgáló-bizottsággal együtt sikertelennek itélné.

B) A második, vagy vallástudományi vagy kápláni vizsgának tárgyai:

1. és 2. A két exegesis.

3. A bibliai vallástan.

4. Positiv keresztyén vallástan.

5. Vallástudományok rendszere.

6. Erkölcstan.

Ezen vizsga tárgyaira nézve, az eddigtől az az eltérés, hogy elmarad az egyetemes egyháztörténet, mint már az alapvizsgának egyik fontos tárgya, s a symbolica, mint mely a positiv keresztyén vallásban, tárgyát illetőleg, befoglaltatik, s helyükbe jön a vallástudományok rendszere, mint mely egyáltalán nem pusztá encyclopaedia, hanem a biblica s dogmatica kiegészítője, elméleti vallástudomány.

C) A harmadik vagy egyháztudományi, közönségesen u. n. gyakorlati papi vizsga tárgyai:

1. A hazai protestáns egyház története.
2. Az u. n. gyakorlati theologia különböző ágai (catechetica, homiletica, lyurgica).
3. Protestáns egyházjog és alkotmánytan.
4. Gyakorlati bibliamagyarázat.

Igy, mintegy láncolatossá egymásutánban, minden kétévenként tartandó vizsgák útján, folyton ellenőrizhetjük theologusaink képzettségét s a pályára képességét, s módunkban lesz még idejében eltávolítani e pályáról azokat, kik nem arra termettek s megnehezitenünk azoknak előhaladását, akik arra kevésbé termettek.

Az érettségi vizsga után mint amely reánk nézve a fölvételi vizsgát helyettesíti, 2 évre, az első tanfolyam végén az alapvizsga. Ezután 2 évre, a második tanfolyam végén, a kápláni vizsga. Ezután 2 évre, a gyakorló évek kitöltése után, a papi vizsga.

Az eddig is megvolt papi vizsgákra, a 2-ik és 3-ik theologiai vizsgára nézve, különös véleményünk nem kéretett, s nem is óhajtunk ez alkalommal azokhoz egyéb, mint a tananyag beosztásának szempontjából, hozzászólni, amit már megtettünk. Az alapvizsgára, mint új intézményre nézve azonban, ami annak jelentőségét, szervezetét stb. illeti, bizonyos elvi fontosságú kérdéseknek eleve való eldöntését látjuk szükségesnek, ami után érezheti majd csak theologiai tanári karunk felhíva magát arra, hogy a tanulmányi s vizsgálati rendszabályokat részletesen megállapítsa, illetőleg azokra nézve indítványt tegyen. Ez irányban a következő részletes indítványokat vagyunk bátrak általánosságban előterjeszteni, kérve azoknak elfogadását, s eleve való megállapítását.

Az alapvizsga ideje. Az alapvizsga mindenkor az első tanfolyam végén, közelebbről junius utófelében, a szakelnök által eleve kitűzött napon tartatik meg. A pótvizsga ideje pedig a következő tanév eleje, közelebbről szeptember első felében a szakelnök által, a körülményekhez képest eleve kitűzött nap.

Aki a rendes időre az alapvizsgára nem jelentkezik, vagy azon nem képesítettik, az a 3-ik tanévre elő nem mozdíttatik. Ugyanez áll azokra is, kik a pótvizsgán visszavetettek, mely esetben az illető a második tanév ismétlésére utasíttatik.

Az alapvizsga sikeres letétele, föltétele nemcsak a második tanfolyamra való előmozdítatásnak, hanem az academica rectoriára való kibocsátatásnak is. Ezt két szempont követeli. Az első az, hogy az alapvizsgának rendes tárgya lévén a neveléstan, csakis az alapvizsgának sikeres letétele tekinthető a tanításra képesítésnek. A második szempont, hogy a theologiai pályára alkalmatlanok sokáig ne vesztegethessék az időt oly pályán, melyen előhaladni nem tudnak, s melyen előhaladásuk mielőbb megakadályozandó.

Az alapvizsga elnöke a szakelnök, ki előtt a vizsgálandók eleve írásbeli úton tartoznak jelentkezni.

Az alapvizsgai vizsgáló-bizottság tagjai, az előadó tanárok, kik mellé azonban célszerű, ha a főtiszteletű egyházkerület, illetőleg igazgató-tanács is nevez ki két tagot, saját kebeléből, kik közreműködjenek a vizsga szigorára.

Ha a vizsgálat eredménye fölött szavazásnak kell döntenet, s a szavazó tagok egyenlő számmal vannak mind a két ítélet mellett, azon ítélet áll meg, melyre az elnök adja szavazatát.

A vizsgadíj 8 forint. A pótvizsgáé ugyanannyi. Az illetőknek többnyire szegény anyagi viszonyaira való tekintetből, magasabb vizsgadíj nem szabandó. Ennyit azonban megbírhathatnak, mikor most, legtöbbszörre kényelmi szempontból, csak egy-egy félévi rendkívüli colloquiumért egy-egy tantárgy után, rendszabályaink értelmében 5 frtot fizetnek. Ezen utólagos rendkívüli colloquiumoknak az útja és lehetősége is meglehetősen elvágatik jövőre ezen vizsgarend által.

Vizsgára egyszerre csak egy, vagy legfőlebb 3 egyén bocsáttatik.

Ime, ezek azon általános szempontok, melyeknek megállapítása s elfogadása után, könnyű lesz a tanulmányi és vizsgálati rendszabályokat részletesen kidolgozni s összeállítani.

Végül szólanunk kell még arról, hogy ezen rendszer megvalósítható-e a jelen tanerőkkel és mikor valósítható meg?

Miután az ó-szövetség története az alapvizsgának egyik tárgya, s csak a II-od éveseknek tanítható célszerűleg, akik már tudnak valamit héberül, tehát évenként előadandó, szükséges, hogy az exegesis tanára a héber nyelv elemeinek tanításától fölmentessék; miután most csak minden harmadik évben adhatja elő ama főtárgyat, az ó-szövetségi exegesis helyett. E célra azonban új tanszék felállítására nincs szükség. Elégséges a héber nyelv elemeire és az új-szövetségi görög nyelvre, egy docens vagy segédtanár alkalmazása is. Ezen docentura természetesen összeköthető lenne a tanítóképezdei catechetasággal, amikor azonban a catecheta nem lehetne többé rendes segédlelkész s nem húzhatná annak jövedelmét, hanem bizonyos egyenes díjazást kellene húznia a főiskola pénztárából.

Miután az átmeneti intézkedések ezen évben már megtétettek, az új rendszer megvalósításának nálunk nem áll egyéb útjában, mint ezen docentura szervezésének kérdése.

Mihelyt a nyelvek tanításáról így lesz gondoskodva s az ó-szövetség története előadhatik, nálunk az új vizsgálati rendszer azonnal életbeléphet.

Ajánljuk ezen javaslatunkat a főtiszteletű egyházkerület s igazgató-tanács s általuk a főtiszteletű convent becses figyelmébe.

Egyházkerületünk ily nagyfontosságú ügyben nem akarván az egyházmegyék nézetének meghallgatása nélkül intézkedni: az egész javaslatot kinyomatni rendeli s felhívja az egyházmegyéket, hogy azt tüzetes tanulmány tárgyává tevén, arra vonatkozó észrevételeiket jövő évi tavaszi közgyűlésünkre terjeszszék fel.

4. Ugyanazon közgyűlésünk 37-ik számú jegyzőkönyvi pontja arra híván fel a sárospataki főiskolai tanári kart, hogy hozza összhangzásba a főiskolai énekkarnak törvényeit az ének- és zenetanárnak hatáskörét körvonalozó s egyházkerületünk által legközelebb megerősített szabályokkal.

Az erre vonatkozó javaslat jövő évi tavaszi közgyűlésünkre bevérik.

5. Ugyanazon közgyűlésünk 11. számú és a tavaszi közgyűlés 24-ik számú határozatára hivatkozó jegyzőkönyvi pontja értelmében az egyházmegyék betérjesztik a missio-ügyre vonatkozó munkálataikat, amelyek átvizsgálás és véleményezés végett az épen együtt ülésező népiskolai választmányhoz tétettek át.

Ezen bizottság betérjesztett jelentése szerint öt egyházmegye, u. m.: a felsőborsodi, abauji, ungi, felsőzempléni és alsóborsodi adott be e tárgyban előterjesztést.

Ezek közül a felsőborsodi és abauji egyházmegyék által beadott munkálatokat bővebb s a conventi jegyzőkönyvben foglalt kívánalmaknak megfelelőleg, leendő fölszerelés végett visszaküldetni véleményezi a bizottság, oly megjegyzéssel, hogy amennyiben ezen munkálat teljesítése bizonyos pénzsegélyt igényel, azt esetleg saját pénztárukából előlegezzék; ellenben a felsőzempléni és ungi egyházmegyék felterjesztéseit, mint teljesen fölszereltek, az országos közalap missio-ügyi bizottságához fölterjesztendőknek s a felsőzempléni egyházmegyében missio-lelkészséggé alakítandó homonnai leányegyházat 700 frt., az ungi egyházmegyében Minaj és Lueska központtal felállítandó

missio-köröket 500—500 forint segélyre ajánlandóknak tartja; s végre azon véleményének ad kifejezést, hogy az alsóborsodi egyházmegye azon kérelme, melyszerint az eгри leányegyházban — mely tekintettel arra, hogy egy nagykiterjedésű római kath. érseki székvárosban fekszik, missioi pontúl jelöltetik ki — egy tanítói állomás szerveztessék, nem teljesíthető, mivel tanítói állomás az országos közalapról nem segélyeztetetik.

Közgyűlésünk a küldöttség jelentését helyeslőleg tudomásul vévén, a felsőborsodi és abauji egyházmegye felterjesztvényét, a hiányok pótlása végett, az illető egyházmegyékhez visszateszi; az ungi és felsőzempléni egyházmegyék munkálatait az országos közalap missio-ügyi bizottságához fölterjeszteni rendeli s az illető egyházmegyék munkálataiban kitüntetett missio-köröket, az általuk kért 700, illetve 500—500 forint évi állandó segélyre ajánlja; az alsóborsodi egyházmegye kérelmét azonban — bár az eгри leányegyház fontosságát ismeri és annak idején szívesen nyújt segédkezet arra, hogy ezen leányegyház egy missioi központtá alakíttassék — jelenben nemcsak azért nem teljesítheti, mivel tanítói állomások az országos közalapról nem segélyezhetők, hanem azért is, mivel az eгри leányegyház, nyári közgyűlésünk által már 500 forint segélyre lett ajánlva.

6. Ugyanazon közgyűlésünk 12. számú határozatára vonatkozólag jelenti püspökünk, hogy a Béki Sámuel kassai lelkész által folyó évi tavaszi közgyűlésünkre felterjesztett vallásszérelmi ügyben, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól azon értesítést vette, hogy ezen ügy megvizsgálása, illetve orvoslása végett, a honvédelmi minisztérium útján a közös hadügyminisztérium megkeresett.

Ezen előterjesztés folytán Béki Sámuel előadja, hogy a kérdéses ügyben még eddig semmi intézkedés nem tétetett, s a panaszában megnevezett katonai iskolában a hitfelekezetünkhöz tartozó növendékek vallásoktatásban még most sem részesíttetnek.

Püspökünk felkéretik, hogy ezen ügyet továbbra is figyelemmel kísérje s a felmerült sérelem orvoslását erélyesen sürgetni sziveskedjék.

7. Ugyanazon közgyűlésünk 23. számú határozatának a) pontja értelmében, a Baldácsy-alapítványt kezelő bizottságba meghatalmazottjaink, választása ezen közgyűlés napirendjére tüzetvén:

Ezen alapítványi bizottságba meghatalmazottjainkúl Kun Bertalan, püspök és Mocsáry Lajos, egyházkerületi tanácsbíró; póttagúl pedig Bernáth Elemér, egyházmegyei gondnok egyhangúlag újlag megválasztattak és felkérettek, hogy a fentebb nevezett bizottságban egyházkerületünk érdekeit továbbra is képviseljék.

Ezen választás eredményéről a megválasztottakon kívül az alapítványi bizottság is értesíttetni határoztatik.

8. Ezzel kapcsolatban, a conventi tagok választására vonatkozólag, Lükő Géza, tornai egyházmegyei gondnok a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Ámbár a conventi tagokat az egyházkerületi közgyűlés — főleg az idő rövidsége miatt — legkisebb ellenszólás nélkül, eddig közgyűlésileg választotta meg: mindazáltal tekintve a zsinati törvény 53. §. f) pontja alatti, minden kétséget kizáró rendelkezését; továbbá tekintve, hogy a törvény ugyanazon pontja rendelkezéseit egyházkerületünk az egyházkerületi tanácsbírák és jegyzők választásánál már gyakorlatba is vette: egyházkerületi közgyűlésünk kimondja és elhatározza, miszerint a következő három évre, a conventi tagok az egyházak szavazatai által választassanak. Mivégből rendeltetik, hogy az egyházak záros határidő alatt a szavazatokat négy egyházi és négy világi conventi tagra adják be; a két egyházi és két világi, legtöbb szavazatot nyert egyén leendvén rendes az utána következő négy tag pedig pót conventi tag.“

Ezen határozati javaslat egyhangúlag elfogadtatván, határozattá emeltetik és ennek végrehajtásául — minthogy conventi képviselőink megbízása a folyó évvel lejár — a szavazás megrendeltetvén, a szavazatok beadására határidőül 1886-ik évi január hó 1-ső napja kitűzetik, s azok felbontásával püspökünk és Ragályi György, egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Debreczeni Gábor, Bornemisza József, esperesek; Vay Béla báró, egyházmegyei gondnok; Debreczeni Bertalan, világi fő- és Dr. Kovács Gábor, világi aljegyző tagokból álló küldöttség megbizatik; felhatalmaztatván egyszersmind ezen küldöttség arra is, hogyha általános többséget senki nem nyerne, újabb szavazást rendelhessen el.

9. Olvastatott a gömői egyházmegye, folyó évi szeptember hó 1-ső napján Gortva-Kisfaludon tartott közgyűlésének 7. számú, egyházkerületi közgyűlésünkhöz terjesztett következő jegyzőkönyvi határozata:

„A felolvasott esperesi hivatalos jelentés folytán, Szentpétery Sámuel, pelsüci lelkész, egyházmegyei és kerületi tanácsbíró, következő indítványt terjeszti elő:

Tekintettel arra, hogy a folyó évi június 29—30. napjain Sárospatakon tartott egyházkerületi gyűlésen a református püspökök és főgondnokok főrendiházi tagsága és középiskoláink állami segélyezése tárgyában hozott határozatok, úgy alakí, mint érdemi tekintetben. alapos aggodalmakra adnak okot, és pedig

tekintettel arra, hogy azok egyetemes anyaszentegyházunkat oly mélyen érdeklő ügyekben, ezeknek napirendre lett előleges kitűzése nélkül s oly közgyűlésben hozattak, melyen főleg csak a főiskolai, különösen oda utasított ügyek szoktak tárgyalatni, s ahol ezen okból és a szorgos nyári munkaidő miatt is, az egyházmegyék a szokott számban képviselve nem voltak;

tekintettel arra, hogy e határozatok, az ev. ref. egyházunkban a zsinat által elérni kívánt, rég óhajtott egység helyett kiszámíthatlan káros következtésű visszavonást, sőt szakadást is idézhethnének elő, s hogy az egyházkerület, az egyetemes convent illetékességi felsőbbbsége iránt az elismerést megtagadván, ezen és hasonló esetek, az egyházi hatóságok egymáshozí törvényes viszonyának, a zsinati törvényekkel egyenes ellentétben álló, a közrend és kormányzat nyilvánvaló hátrányára szolgáló megzavarására vezethetnek, emellett egyházi közügyeink körül megbecsülhetlen érdemeket szerzett egyházkerületi elnökeink iránt bizalmatlanságot fejeznek ki, s őket, szemben a conventi határozattal s a szentesített országos törvénynyel, követendő magatartásukra nézve, igen nehéz és ellentétes állásba terelik;

tekintettel arra, hogy bármely más szempontokból vizsgálva is, ezen határozatokban úgy a főrendiházi tagságra, mint a középiskolai államsegélyre nézve, az egész egyetemes ev. ref. egyháznak jelenére és jövőjére, kiválóan pedig ezek által legközelebbírl is érdekelt egyházkerületünkre nézve nyilvánvalóan káros s ellenérvekkkel nem igazolható joglemondások foglaltatnak, emellett némely középiskoláink további fennállhatását kérdésessé, talán lehetetlenné is teszik;

ezen és más számos, bővebb kifejtést nem igénylő okokból, mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a sárospataki egyházkerületi gyűlésen mindkét tárgyban hozott határozatokat megnyugvással nem fogadhatván s egyházunkra nézve üdvöseknek nem tekinthetvén, sőt egyenesen károsaknak és válságos következtésűeknek tartván, felkóri a főtiszteletű egyházkerületet, miszerint ezen határozatokat a közelebbí Sajó-Szentpéteren tartandó őszi közgyűlésén újabb beható tárgyalás alá vegye s azoktól eltérőleg, az egyetemes convent határozatait alkalmazkodásúl fogadja el;

Egyszersmind tegyük indítványba azt is, hogy jövőre a Sárospatakon tartandó nyári egyházkerületi gyűléseken — ha azok végkép meg nem szüntethetnének — csupán a főiskolai és a tavaszi közgyűlésírl oda áttett más ügyek tárgyalathassanak.

Egyházmegyénk ezen indítványt, komoly tanácskozás után, annak lényegében, egyhangúlag elfogadja és magáévá teszi s érdemleges tárgyalás végett a főtiszteletű egyházkerületre oly kérelemmel terjeszti fel, hogy az ebben érintett nagyfontosságú tárgyakat, a most legközelebb Sajó-Szentpéteren tartandó őszi közgyűlésén újabb tanácskozás alá venni s azok felett, a sárospataki határozatoktól eltérőleg, jelen indítványunkban kifejezett irányban és értelemben határozni méltóztassék.

Valamint ugyancsak felolvastatott a miskolci ref. egyháztanácsnak, a miskolci főgimnázium állami segélyezése tárgyában készített s az alsóborsodi egyházmegye által pártolólág felterjesztett következő kérvénye:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

A miskolci ev. ref. egyház, a nevelés-oktatás szent ügyének ápolását, fennállása óta mindig legfontosabb feladatának tekintvén, főgimnáziumát, mint anya édes gyermekét, a nehéz idők viharai közt is, sokszor crejét túlhaladó áldozatok árán, fentartani, ápolni s a kor kívánalmainak megfelelővé tenni, immár közel harmadfél-száz esztendőn keresztül, legelső kötelességének ismerte.

Ezen nagymérvű áldozatok hozásában egyházunk másoktól alig segítettve, csaknem kizárólag azon soha ki nem alvó buzgóságra és áldozatkésztségre volt utalva, melyet lelkes hívei, a vallás és tanügy kimondhatatlan hasznára, őseiktől örökölték, s méltó örökösök gyanánt mindig megtartottak és gyakoroltak.

A miskolci ref. egyház anyagi helyzete azonban újabb időben a számtalan ismert csapások miatt nagyon megrendülvén — bár a létérti küzdelemben csak közelebről is nagymérvű áldozatokat tett, ezen tanintézet érdekeinek s anyagi függetlenségének megóvására — a jelen körülmények között őszinte fájdalommal kénytelen mégis bevallani, hogy a rohamosan haladó kor igényei s főleg az 1883-iki középiskolai országos törvény követelményei oly súlyos terheket szabtak a felekezeti tanintézetekre s így mint fentartó testületre, egyházunkra is, hogyha ezen törvénynek csak minimális kívánalmi megvalósítása által iskolánkat a bekövetkezhető teljes megsemmisüléstől megóvni akarja, erejének minden túlfeszítése mellett sem képes azoknak megfelelni.

Ezen minden igaz reformált keresztyén szívét aggodalommal eltöltő szomorú helyzet iudította egyházunkat arra, hogy addig, míg nem késő s míg az említett törvény szerint fenyegető megintés ideje el nem jön, útról és módokról gondolkozzék e tanintézet fennállásának biztosítása céljából; mert hogy e tanintézetre jövőben is fontos hivatás vár, tehát fenn kell maradnia, nemcsak 250 éven keresztül megfutott nemes pályája, hanem azon rendületlen meggyőződés is ellenállhatlanul követeli, hogy e főgimnázium valamint a multban Borsodmegye reformált híveinek előnyt és szerepet biztosított a közigazgatás és megye minden dolgaiban, úgy a miskolci anyaegyház eddigi jó hírének, tekintélyének legelső támasza s a felső- és alsóborsodi egyházmegyék reform. érdekeinek megvédője lesz a jövőben továbbra is.

E meggyőződéstől vezéreltetve, miután a néhai boldogemlékü Jóny Tivadar úr 10,000 forint értékű tehető nagylelkű hagyománya, a folyamatban levő per miatt, most még nem is sejtendő időig, tanintézetünk részére folyóvá nem tétethetik: olymódon óhajtott egyháztanácsunk tanintézetünk részére a szilárd alapot megteremteni s ezáltal egyszersmind a tiszta protestáns szellem fenmaradását biztosítani, hogy újabban is megkísérlette főiskolánknak a helybeli evangélikus testvéregyház által fentartott algimnáziummal való egyesítését. Miután azonban a két tanintézet eljárósága által folytatott tárgyalásból az tűnt ki, hogy az egyesülés intézetünkre nézve anyagi tekintetben előnnyel nem járna, s miután a néhai boldogemlékü Kun József úr által legújabban hagyományozott 10,000 frt., a hagyományozó rendelkezése szerint, saját kamataiból 20,000 frtig növelendő s így ennek jövedelme tanintézetünk által csak mintegy 14—15 év múlva lesz felhasználható: ily körülmények között egyháztanácsunk, komoly megfontolás után, azon egyedül kiségitő

eszközt találta a válságos helyzet megoldása horgonyának, ha az 1883. XXX. t. c. alapján kilátásba helyezett államsegély megadását — a reformált felekezet érdekeinek lehető megóvása mellett — a főtiszteletű egyházkerület útján, a méltóságos convent közbejöttével, a magas kormánytól kérelmezi.

Jól tudjuk ugyan, hogy a főtiszt. egyházkerület 1885. június 29. és 30-án Sárospatakon tartott gyűlése jegyzőkönyvének 10. pontja szerint, e segély igénybevételét iskoláira nézve nem látja célszerűnek, de egyháztanácsunk reméli, hogyha az alább következő anyagi helyzet feltüntetéséből a főtiszteletű egyházkerület meggyőződik afelől, hogy egyházunk a maga erején iskolánknál a törvény kívánalmi minimumának sem képes ez idő szerint elegetteni; tekintettel arra, hogy a kormány iskolai oktatásunk szervezetébe biztosai és főigazgatói útján már minden államsegély nélkül is jogosítva van belényülni; tekintve továbbá, hogy a célzott államsegély a kiadások felére ki nem terjedvén, az eddigi tantervvel lényegileg úgysis azonos miniszteri tanterv elfogadásán kívül, autonómikus jogaink s felekezeti érdekeinkkel összekötött tanszékeink feláldozásával nem járna; figyelembe véve továbbá, hogy a szerződés csak bizonyos időre köttetnék, mely alatt egyházunk és iskolánk jobb anyagi helyzetbe juthat, s akkor tetszés szerint visszaléphet a segélyezéstől, mely azt most a végenyészet öléből ragadja ki; tekintve végül, hogy a főtiszteletű egyházkerület határozata, nézetünk szerint, inkább csak az általa fentartott sárospataki főiskolára vonatkozhatik, de a mienknek teljes romlását, melynek fentartási gondjaiban annyi időn át csaknem kizárólag magunkra voltunk utalva, lehetetlen, hogy célozza: ezek alapján teljes hitünk és meggyőződésünk, hogy ez lévén ránk nézve egyedüli fentartási mód, a főtiszteletű egyházkerület nem vonja meg kegyes támogatását iskolánktól az államsegély kérelmezése ügyében, sőtinkább alázatos folyamodványunkat pártolólág lesz kegyes a méltóságos conventi bizottsághoz fölterjeszteni.

Ily reményekkel eltelve, bátrak vagyunk iskolánk jelen helyzetét s a törvény által követelt átalakítás keresztülviteléhez megkivántató szükségleteit teljes tisztelettel felterjeszteni.

Főgimnáziumunkban jelenleg kilenc, a törvény értelmében képesített rendes tanár működik, kik mellett a vallás, rajz és tornaszat tanítását kiegészítő tanárok végeznek. E tanári testület tagjai — az igazgatót sem véve ki — hetenkint 20, 21, sőt 22—23 órán át kénytelenek tanítani, hogy a miniszteri, illetve ehez alkalmazott sárospataki tanterv követelményeinek és óraszámainak csak megközelítőleg is megfelelhessenek. A tanerők ily nagymérvű megterhelhetése a tanítás sikerére mindenesetre csak hátránynyal járván, a tanárok számának legalább 10-re szaporítását nemcsak a törvény, hanem saját tanügyünk érdeke is követeli. Mulhatlanul szükséges tehát iskolánknál még egy rendes tanszék felállítása, hogy a tanárok száma a törvény 32. §-ában megszabott mennyiségre emelkedjék, kötelezettségük pedig 18, sőt a soknemű teendőkkel túlhalmozott igazgatónál heti 14 óra tanítására szállíthatassék.

Minthogy továbbá gimnáziumunkban az annyira fontos vallástanítást, egy gyakran változó s hivatalos teendőivel is megterhelt segédlelkész végezi, a tornát pedig egy elemi iskolai tanító tanítja, kinek ideje legnagyobb részét saját osztályának vezetése foglalja el, s eszerint a törvény által e tárgyak tanítására kiszabott 16—16 órán az előbbi csak túlterhelhetéssel, az utóbbi pedig csakis az osztályok összevonása mellett taníthat: a siker érdekében elodázhatlan szükség, hogy e tárgyak tanítására is két új segédtanári állomás szerveztessék.

Ezekhez véve még azt a körülményt, hogy tanáraink fizetése az eddigi csekély 850 frtról mulhatlanul legalább 1200 frtra emelendő, főgimnáziumunk évi szükséglete a következőkben állítható össze:

Személyi kiadások:

1. A 10 rendes tanár évi fizetése 1200 frtjával	12000 frt.
2. A vallás és torna tanításával megbizandó segédtanárok évi fizetése 600 frtjával	1200 frt.
3. Énektanításra az eddigi	100 frt.

4. Igazgatói illeték	200	frt.
5. A könyvtárnok illetéke	100	frt.
6. Az iskolai szék és tanács jegyzőjének évi díja	40	frt.
7. Az iskolai pénztárnok fizetése	200	frt.
8. Az iskolai szolga fizetése	240	frt.
Összesen	14080	frt.

Dologi kiadások:

9. A könyvtárnak: a) új könyvekre	250	frt.
b) szaklapokra	100	frt.
c) könyvkötésre	100	frt.
10. A természettani muzeumnak	200	frt.
11. A természetrajzi muzeumnak	100	frt.
12. Taneszközök beszerzésére	100	frt.
13. Tornászati eszközök beszerzésére s jó karban tartására	50	frt.
14. Értesítők, bizonyítvány-minták kinyomatására, osztálykönyvekre, irodai szerekre	150	frt.
15. Fűtésre	250	frt.
16. A tantermek fentartása és felszerelésére	300	frt.
17. Az iskolai épület fentartására és biztosítására	400	frt.
18. Két tanári lakás fentartása és biztosítására	100	frt.
19. Vegyes és véletlen kiadásokra	420	frt.
Összesen	2520	frt.

A személyi és dologi kiadások tehát évenként összesen . . . . . 16600 frt.

Ezen kiadások fedezésére szolgálnak a következő bevételek:

1. A 45103 frt. 32 kr. alaptőkéből, az ösztön-, pályadíjknak és a tápintézet részére évenként adott összegnek megfelelő tőke- és rajzalap fejében, 11280 forint levonása után fenmaradó 33823 frt. 32 kr-nak évi 5%-os kamata	1696	frt.
2. A néhai boldogemlékü Horváth Mária által részben iskolánknak hagyományozott simai pusztán levő birtok évi jövedelme	1350	frt.
3. A 16000 frtot tevő gimn. tanári díjnövelési alap évi 5% kamata	800	frt.
4. A miskolci ev. ref. egyház ügynevezett „pap-malmából“ kapott életemű átlaga	540	frt.
5. Ugyancsak az egyház által évenként adott 10 hordó bor átlaga	100	frt.
6. Egy tanári lak jövedelme	40	frt.
7. Az évi tandíj-jövedelem átlaga	5000	frt.
Összesen	9526	frt.

Levonva az évi kiadásból . . . . . 16600 frt.

az évi bevételt . . . . . 9526 frt.

maradna fedezetlenül . . . . . **7074** frt.

Hogy azonban a fentebbi tételekben csakis az elodázhatlan szükségünket tüntettük fel, világosan mutatja azon körülmény, hogy szükséges volna még az óhajtott siker biztosítása céljából egy téli tornacsarnok; továbbá helyiségeink alkalmatlan volta miatt, egy természettani muzeumi helyiség, a vele összekötött előadói teremmel; úgyszintén egy rajzterem, mely dísztermül s a gyűlések helyiségeül is szolgálna, melynek fölépítése mintegy 30,000 forintnyi, egyszersmindenkorra adandó segély nélkül szintén nem eszközölhető.

Megjegyzendő másfelől, hogy a tőkék és jövedelmek közzé nines felvéve a néhai boldog-
emlékü Kun József úr legújabb 10,000 forint hagyománya, mint amely a végrendelező akarata
szerint saját kamataiból 20,000 frtra lévén emelendő, ez idő szerint mintegy 14—15 évig isko-
lánknak tényleg nem jövedelmez. Nincs felvéve továbbá a tanári nyugdíjintézet 23,881 frt. 86 kr.,
valamint a convictus 5774 frt. 17 kr. alaptőkéje, mint amelyek külön célra, külön kezelés alatt
állanak, s így a gimnáziumi alapnak szintén nem jövedelmeznek.

Ime tehát, főtiszteletű egyházkerület, ez a miskolci ev. ref. főgimnázium jelenlegi hely-
zetének rövid, de igaz vonásokban feltüntetett képe. S habár e kép elszomorító is reánk nézve
annyiban, hogy az államsegély igénybevételének mulhatlan szükségét tünteti fel, de a jelen viszonyok
között kétségbeejtőnek mégsem mondható, mert azt is mutatja, hogy gimnáziumunk aránylag nem
nagy segélyösszeggel — tehát protestáns felekezeti szellemét és jellegét megmentve — egy erős és
nemes feladatának teljesen megfelelni kész, virágzó tanintézeté volna alakítható, annyivalinkább,
mivel öncéljaira, említett vagyonain kívül, saját intézeti helyiséggel, mintegy 11 ezer kötetet szám-
láló gyönyörű könyvtárral, gazdag természettani s jól felszerelt természettudományi gyűjteménnyel is
rendelkezik.

Ily körülmények között mi, kik főgimnáziumunk életképességéről feltétlenül meg vagyunk
győződve s tudjuk, hogy intézetünkre egy ily rohamos fejlődésben levő város műveltsége fejlesz-
tésének s a tiszta protestantismus fentartásának érdekében mulhatlanul szükség van: nem enged-
hetjük, hogy e szent örökségünk elpusztuljon, hanem a jelen viszonyok között egyedül lehetséges
eszközzel, az államsegélylyel is fentartani szent kötelességünknek tartjuk. Alázatos tisztelettel és
bizalommal fordulunk azért a főtiszteletű egyházkerülethez, hogy ügyünket kegyes pártfogásába
véve, jelen kérelmünket a conventi bizottsághoz ajánlólag fölterjeszteni méltóztassék.

A miskolci ev. ref. egyház tanácsának 1885-ik év szeptember 5-én tartott üléséből.

Kun Bertalan,
lelkész-elnök.

Mikuleczki István,
a miskolci ev. ref. egyh. gondnoka.

Kérészy László,
egyh. jegyző.

Elsősorban a gömöri egyházmegye indítványa vétetvén tárgyalás alá, erre vonatkozólag
Teleky Péter, egyházkerületi tanácsbíró a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

„Tekintve azt, hogy az egyházkerület határozatilag elvül kimondotta, miszerint a zsinat
hatáskörébe tartozik annak eldöntése, valyon a püspökök és főgondnokok részt vehessenek-e a
törvények alkotása körüli főrendiházi tanácskozásokban és mily minőségben? tekintve, hogy a convent-
hez intézett feliratában is intézkedéseket kért tételni a zsinat egybehívása végett, de ez, más egyház-
kerületek e tárgyban nyilatkozatok elmaradása folytán kelt határozatában kimondotta, miszerint a
zsinat egybehívásának szüksége fenn nem forog: mondja ki az egyházkerület, miszerint kimondott
elvi határozatához híven, a főt jelzett kérdést, jogos eldöntés végett, az annak idejében egybe-
hívandó zsinat elébe terjesztendő; addig is azonban, az alkotmányosan hozott s életbe is lépett
törvény iránt tartozott tiszteletnél s hazafiúi kötelességnél fogva, a püspököt és főgondnokot, a
törvényhozásilag reájok ruházott méltóság jogainak gyakorlatában legkisebb részben sem kívánja
korlátozni.“

Ezzel szemben Mitrovics Gyula, a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Mint hogy egyházkerületünk semmi okot nem lát arra nézve fenforogni, hogy a főrendi-
házi képviseltetés és a ref. középiskolák állami segélyeztetése tárgyában, a folyó évi tavaszi és
nyári közgyűlésen hozott határozatait megváltoztassa: a gömöri egyházmegye indítványa felett
napirendre tér.“

Ily beható és a nagyfontosságú kérdésnek több oldalról történt megvilágosítása után, a
közgyűlés tagjainak kívánságához képest, elsősorban Mitrovics Gyula határozati javaslata tüzetvén

ki szavazásra, az 33 szavazattal 30 ellenében elvettett. Nem mel, vagyis a határozati javaslat elvetésére szavaztak: Debreczeni Gábor, báró Vay Béla, Bornemisza József, Édes Ábrahám, Tóth Dániel, Édes Vince, Szathmáry Király Pál, Molnár Bertalan, Vécsey József, Kerekes Károly, Csider Károly, Nagy Pál, Balogh Béla, Tóth Samu, Farkas Ábrahám, báró Nyáry Sándor, Kovács László, Farkas Gyula, Kálniczky János, Dókus Gyula, Dókus Ernő, Komáromy László, Fodor Pál, Teleky Péter, Bárczay Ödön, ifj. báró Vay Miklós, Kóczán Miklós, Szentpétery Sámuel, Lévy József, Dr. Szánthó Gyula, Veskóy Jenő, Baksay István, Dr. Kovács Gábor. Igen nel, vagyis a javaslat elfogadása mellett szavaztak: Ragályi György, Tóth Menyhért, Takaró József, Ragályi Miklós, Losonczy Károly, Lükő Géza, Vajányi Lajos, Kapossy György, Kovács Károly, Makay Dániel, Virágh József, Jászay Mihály, Szabó Endre, Tóth Ferenc, Böszörményi Károly, Veress Sámuel, Idrányi Ferenc, Antalfy László, Kopré Ferenc, Zombory Gedő, Zitás István, Bódogh Károly, Terhes Barna, Béky Sámuel, Dr. Lengyel Endre, Mocsáry Lajos, Fejes István, Debreczeni Bertalan, Kérészy Barna, Mitrovics Gyula; Molnár Lajos és az elnökség nem szavaztak. Ily módon elvettétvén ezen javaslat, Teleky Péter határozati javaslata tüzetett ki szavazásra.

Mely határozati javaslatot az egyházkerület 34 szavazattal 28 ellenében elfogadta. Igen nel, vagyis a javaslat elfogadása mellett szavaztak: Debreczeni Gábor, Tóth Menyhért, Takaró József, Bornemisza József, Édes Ábrahám, Tóth Dániel, Édes Vince, Szathmáry Király Pál, Molnár Bertalan, Vécsey József, Kerekes Károly, Makay Dániel, Nagy Pál, Balogh Béla, Tóth Samu, báró Nyáry Sándor, Kovács László, Farkas Gyula, Kálniczky János, Dókus Gyula, Dókus Ernő, Komáromy László, Fodor Pál, Veress Sámuel, Teleky Péter, Bárczay Ödön, ifj. báró Vay Miklós, Kóczán Miklós, Lévy József, Dr. Szánthó Gyula, Molnár Lajos, Veskóy Jenő, Baksay István, Dr. Kovács Gábor. Nem mel, vagyis a javaslat ellen szavaztak: Ragályi Miklós, Losonczy Károly, báró Vay Béla, Lükő Géza, Vajányi Lajos, Kapossy György, Kovács Károly, Virágh József, Szabó Endre, Csider Károly, Farkas Ábrahám, Tóth Ferenc, Böszörményi Károly, Idrányi Ferenc, Antalfy László, Kopré Ferenc, Zombory Gedő, Zitás István, Bódogh Károly, Terhes Barna, Szentpétery Sámuel, Béky Sámuel, Dr. Lengyel Endre, Mocsáry Lajos, Debreczeni Bertalan, Kérészy Barna, Mitrovics Gyula. Ragályi György, Juhász Mihály és az elnökök nem szavaztak.

10. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon jegyzőkönyvi pontjának azon iditványa, hogy a Sárospatakon tartandó nyári egyházkerületi közgyűléseken, ha azok végkép meg nem szüntethetnének, csupán a főiskolai és a tavaszi közgyűlésről oda áttett ügyek tárgyalassanak:

Legközelebbi tavaszi gyűlésünkre tüzetik ki napirendre.

11. Tárgyalás alá vétetett a miskolci ev. ref. presbyteriumnak, az ottani főgimnázium részére az államsegély kieszközlése ügyében, az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése által pártolólág felterjesztett s már előbb felolvasott folyamodványa.

A tárgyalás folyamán Bizony Ákos, egyházkerületi ügyész, a következő határozati javaslatot nyújtotta be: „Midőn egyházkerületünk, a folyó évi június hó 29., 30. napjain, Sárospatakon tartott nyári közgyűlés alkalmával, 10. szám alatt hozott határozatában kimondotta, hogy középiskoláink részére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ismert leiratában foglalt módozatok mellett, államsegélyt igénybevenni nem kíván: tette ezt azon hitben és reményben, hogy középiskoláink az 1883. XXX. törvénycikk legalább minimális követelményeinek önerejükből is képesek lesznek eleget tenni és így, ha talán szegényesen és nélkülözésekkel küzdve is, de szép multjokhoz nem méltatlanul fogják bevárhatni azon időt, midőn a vallásegénylőség és viszonzóság értelmében iskoláinkat jogosan megillető államsegély nem önkormányzati jogaink árán fog kínáltatni; miután

azonban a miskolci ev. ref. egyháznak, az alsóborsodi egyházmegye által pártolólág felterjesztett kérvényéből azon sajnos tudomást szerzette egyházkerületünk, hogy a miskolci főgimnázium önerejéből a középiskolai törvény minimalis követelményeinek sem képes megfelelni, és így fentebb érintett határozatunk merev fentartása, ezen közel 300 év óta fennálló s úgy kulturális és nemzeti, mint protestáns szempontból fontos missiót teljesítő intézet megszűnésével lenne egyjelentőségű: egyházkerületünk, fájó szívvel bár, de engedve a kényszerítő szükség követelményeinek, beleegyezik abba, hogy a miskolci ev. ref. főgimnázium a kért államsegélyt, a conventi határozat értelmében, igénybe vehesse.“

Dr. Lengyel Endre, egyházkerületi tanácsbíró, csak a legvégső esetben levén hajlandó az állami segélyezést igénybevenni, egy küldöttség kinevezését indítványozza, mely tüzetesen megvizsgálná, hogy van-e a miskolci főgimnáziumnak oly mérvű segélyre szüksége, mint azt a kérvény feltünteti s nem lehetne-e azt az állam nélkül, talán az egyházkerület hozzájárulásával, vagy a felekezetnek és a társadalomnak eddig igénybe nem vett segélyforrásaival továbbra is fentartani?

Hosszan tartó és az ügy fontosságához méltó tanácskozás után, a Bizony Ákos határozati javaslata szavazásra tüzetvén ki, az 33 szavazattal 15 ellenében elfogadott s a miskolci ev. ref. presbyterium kérvénye a conventhez ajánlólag felterjesztetni határozottatott.

Igennel, vagyis a javaslat elfogadása mellett szavaztak: Debreczeni Gábor, Tóth Menyhért, Takaró József, Bornemisza József, Édes Ábrahám, Tóth Dániel, Édes Vince, Molnár Bertalan, Kapossy György, Vécsey József, Kerekes Károly, Csider Károly, Nagy Pál, Balogh Béla, Farkas Ábrahám, Kovács László, Farkas Gyula, Kálniczky János, Dókus Gyula, Dókus Ernő, Fodor Pál, Teleky Péter, ifj. báró Vay Miklós, Zitás István, Kóczán Miklós, Szentpétery Sámuel, Lévy József, dr. Szánthó Gyula, Molnár Lajos, Veskóy Jenő, Baksay István, dr. Kovács Gábor, Losonczy Károly. Nemmel, tehát a javaslat elfogadása ellen szavaztak: Ragályi György, Ragályi Miklós, Lükő Géza, Vajányi Lajos, Makay Dániel, Idrányi Ferenc, Kopré Ferenc, Terhes Barna, Béky Sámuel, Lengyel Endre, Mocsáry Lajos, Fejes István, Debreczeni Bertalan, Mitrovics Gyula, Kérészy Barna.

- 12.** Olvastatott az átányi lelkészválasztási ügyben, az alsóborsodi egyházmegye által Miskolcon, 1885. szeptember 7-én, 6. szám alatt hozott s az átányi egyház több hívének felebbezése folytán felterjesztett határozat, melyben az átányi egyházban 1885. augusztus 23-án végbement lelkészválasztás, dacára annak, hogy az átányi egyháznak a választásnál kisebbségben maradt hívei az ellen óvást tettek, az egyházmegyei közgyűlés által helybenhagyatott s a szavazattöbbséggel megválasztott Sólyom Gyula megerősített.

Ezen határozatot s ezzel kapcsolatban az esperesi eljárást, a panaszttevő egyháztagok, beadott felebbezésükben megsemmisíttetni s vizsgáló-bizottság kiküldését elrendeltetni kérik, azon indokból, mivel az egyházi törvény 212. §. rendelkezései meg nem tartattak.

Tekintettel arra, hogy az egyházi törvény 212. §-a úgy rendelkezik, miszerint, ha a lelkészválasztás ellen okadatolt panasz adatik be az espereshez, az egyházmegyei elnökség annak megvizsgálására, a választás helyére, lelkészi és világi egyetnekből küldöttséget küld ki; sőt a nem okadatolt panaszokat is csak azon esetben utasíthatja vissza az esperes, ha azokat a presbyterium általános többsége indokoltan alaptalanoknak nyilvánítja: az alsóborsodi egyházmegyének fenti keletű és számú határozata feloldatik s az egyházmegye, illetőleg annak elnöksége, az egyházi törvény 212. s több következő §§-ban előírt eljárásra utasíttatik.

13. Olvastatott az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság, folyó évi szeptember hó 21. napján, Sajó-Szentpéteren tartott ülése jegyzőkönyvének 1. pontja, melyben nevezett bizottság részletes előterjesztést tesz egyházkerületünk népiskolai tanügyi állapotáról és több, méltán örvendetes adatok felsorolása után, feltünteti az e részben tapasztalható hiányokat is, különösen rámutatván arra, hogy a tényleg iskolába járók száma, több helyen feltűnően csekély az iskolakötelezettekhez viszonyítva, s hogy az ismétlő iskola több helyen vagy egészen hiányzik, vagy elhanyagolt állapotban van.

Midőn egyházkerületünk e jelentést tudomásul veszi, el nem mulaszthatja ismételtelen is felhívni az egyházmegyék előljáróságát, valamint az iskolai oktatás felügyelőit és vezetőit, hogy minden eszközt felhasználjanak, sőt szükség esetében még a polgári hatóság segélyét is igénybevegyék arra, hogy népiskolai oktatásügyünk minden irányban nagyobb lendületet vegyen és lehető virágzó állapotra emeltessék.

14. Ugyanazon tanügyi bizottság, ugyanazon gyűlésének 2. számú jegyzőkönyvi pontjának kíséretében bemutatja, az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság hatáskörét és teendőit körvonalozó következő alapszabálytervezetet:

1. §. A népiskolai tanügyi bizottság, az egyházkerületnek a népnevelés- és oktatásügy törvényszerű rendezését és fejlesztését s egyszersmind az e téren gyakorlandó felügyelet és kormányzat könnyebbitését célzólag alkotott segédközege.

2. §. Az egyházkerületi népiskolai bizottságot alkotják:

a) Az egyházkerületi közgyűlés által 6 évre választott egy egyházi és világi elnök.

b) Mindenik egyházmegye közgyűlése által 6 évre választott egy-egy lelkészi és világi tag.

c) A sárospataki irodalmi kör egy megbízott képviselője. Jegyzőjét saját köréből választja.

3. §. Rendes üléseit évenként, az egyházkerület őszi közgyűlése helyén, a gyűlést megelőző napon tartja.

Rendkívüli ülés, ha a körülmények úgy kívánják, az elnökség által bármikor egybehívható. Úgy a rendes, mint a rendkívüli ülésekre, az egyházi elnök útján, minden tag meghívandó.

4. §. Ha az egyik vagy másik elnök a megjelenésben akadályoztatnék, az életkorra nézve legidősebb lelkészi, illetőleg világi tag által helyettesíttetik.

5. §. A tagok meg nem jelenetésüket, akadályoztatásuk igazolásával, az egyházi elnökhöz írásbelileg jelenteni tartoznak, mely igazolás jegyzőkönyvbe vétetik. Három ízbeni nem igazolt elmaradás, az egyházkerületi közgyűlésnek bejelentendő.

6. §. Üléseiről vezetett jegyzőkönyvei, egy példányban az egyházkerületi gyűléshez terjesztetnek fel; más példányban a bizottsági irattár számára, a jegyző gondozása alá helyeztetnek el.

7. §. Hatásköre: 1. Tárgyalja az egyházmegyékből, a népiskolák úgy szellemi, mint anyagi állapotára vonatkozólag beadott, egy bevégzett iskolai évről szóló, s a bizottsági jegyző által statisztikailag már feldolgozott táblás kimutatásokat tárgyzó előterjesztésen kívül, az egyházmegyei népiskolai tanügyi bizottságok működését és intézkedéseit feltüntető jegyzőkönyveket, az egyházmegyéknek e tárgyban hozott határozataival együtt.

2. Az ügyeknek szabatos és kellően kimerítő tárgyalásra való előkészíthetése céljából, az iskolai I-ső félévről szóló s az egyházmegyék tavaszi közgyűlésein már tárgyalt kimutatások április hó 15-ik napjáig (1876. tavaszi egyházkerületi jegyzőkönyv 76. szám); a II-ik félévről szóló kimutatások pedig, az első féléviekkel szükségrendő statisztikai egybevetés szempontjából, mindenkor július hó végéig multhatlanul beküldendőek (1881. júniusi egyházkerületi jegyzőkönyv 19. szám); az egyházmegyék későbbben tartatni szokott őszi közgyűlésein hozott tanügyi vonatkozású határozatok beterjesztése szeptember hó 10-ik napjánál tovább halasztható nem lévén.

Mindezen kimutatások és jegyzőkönyvek, az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnökség, illetőleg egyházmegyei főjegyzői hivatal által, a bizottság jegyzőjéhez küldendők be.

3. Tárgyalási ügyrendjét belkörűleg megállapítja.

4. Feladata levén a hozzá beérkezett kimutatások, jelentések- és felterjesztésekből a népiskolaügy állásának felismerése, s ennek alapján az egész egyházkerület népiskolai állapotáról szóló előterjesztés (Köznevelési és közoktatási szervezet 68. §.): a tapasztalt hiányok orvoslására, általában a népiskolaügy fejlesztésére, az irodalmi kör meghallgatásával, az egyházkerületi közgyűlés elé célszerű javaslatokat terjeszt (1876. tavaszi egyházkerületi jegyzőkönyv 76. szám).

5. A tárgyalás könnyítése céljából tanügyi előadót választ, akinek kötelessége a bizottság határozatait és indítványait az egyházkerületi közgyűlésen előadni.

A tanügyi előadói tiszttel rendszerint a jegyző bizandó meg.

6. Ha a tárgyak alapos előkészítése úgy kívánja: albizottságokra oszlik, mely albizottságok, működésük eredményét a következő közülésen terjesztik elő.

7. Az egyházmegyékről népiskolákra, illetőleg tanítókra vonatkozólag felterjesztett vagy felebbezett ügyekben tanácskozik és az egyházkerület elé véleményes betérjesztést tesz. (Közn. és közokt. szervezet 68. §.).

8. A népiskolai rendtartásra, fegyelmi eljárásra, tanítók hivatali viszonyára nézve, az egyházkerületi közgyűléshez javaslatokat terjeszt. (Köznevelési és közoktatási szervezet 68. §. 1874. őszi egyházkerületi jegyzőkönyv 11. szám).

9. Örökdik a népiskolai tanítói hivatalra köpesitettségre és alkalmazhatóságra nézve zsinatilag megállapított szabályoknak az egyházmegyékben való végrehajtása felett. (Köznevelési és közoktatási szervezet 42., 44., 45., 46. §.); miért is alkalmazást nyert tanítók minősítvényét tárgyazólag, az egyházmegyék által vezetendő törzskönyv hiteles másod példányait, a kellő nyilvántartás és általános áttekinthetés szempontjából, évenként bekívánja.

Figyelemmel kíséri általában az állami és egyházi, a népiskolaügyre vonatkozó törvényeknek, az egyházkerületi rendeleteknek az egyházmegyékben való végrehajtását, közelebb az egyházkerületileg megállapított népiskolai tanterv keresztülvitelét (Egyházi törvény 169. §.) és örökdik a saját kiadású népiskolai tan- és vezérkönyveink kizárólagos használatát elrendelő egyházkerületi határozat megtartása felett. (1880. tavaszi egyházkerületi jegyzőkönyv 95. b.).

11. A sárospataki irodalmi kör népiskolaügyi működéséről, ennek megbízott képviselője útján, tudomást szerez.

12. A forgalomban levő tantervet, tan- és vezérkönyveket s egyéb segédeszközöket időnként átvizsgálja s a netáni hiányok vagy újabb szükségletek fedezéséről, az irodalmi kör útján gondoskodik.

13. Az egyházmegyékből bekívánt népiskolai kimutatások egyöntetűsége s az összes népiskolák állásának kellő áttekinthetése szempontjából, az egyházkerület által kiadandó mindenféle minták vagy rovatos táblák szerkesztése, azoknak szükségesnek látott javítása, módosítása és célszerű kezelése iránt, a körülményekhez képest, az egyházkerületnek javaslatot tesz. (1872. tavaszi közgyűlés jegyzőkönyve 63. szám).

14. Figyelemmel kíséri az egyházmegyei tanügyi bizottságok, tanítói egyletek, tanítói értekezleti körök működését; ezek szervezete, iskolalátogatási körök beosztása, a körlátogatói (egyházmegyei tanfelügyelői) intézmény rendezése és fejlesztése tárgyában tett belkörű intézkedéseket s az ezekre vonatkozó határozatok, alapszabályok vagy szabályrendeletek és utasítások bekívánása és az egyes egyházmegyék ilyenmű munkálataival való egybehasonlítása folytán, javaslatot készít és terjeszt fel az egyházkerülethez, az egyházmegyék helyhatósági jogának sérelme nélkül életbe léptetendő egyöntetű eljárás minél célszerűbb módozatai iránt.

15. Gondoskodik arról, hogy az egyes egyházmegyék kebelében, a népiskolaügy elébbvitelére tett sikeres intézkedések, a többi testvéregyházmegyék által lehető alkalmazásba vétel szempontjából, a nyilvánosságra hozassanak; évégett a statisztikai kimutatásokon kívül, jegyzőkönyvének minden lényegesebb pontja, az azokra hozott egyházkerületi határozatokkal együtt, a közgyűlés jegyzőkönyvében egész terjedelmében közzeendő. Ugyanily szempontból felügyeletet gyakorol a fölött is, hogy az évenként kiadandó egyházkerületi, úgyszinte a bizonyos évi közökben kiadandó egyetemes névkönyvben, az egyházkerületünk népiskolai tényleges állapotát visszatükröző és statisztikai tekintetben is értékesíthető hiteles adatok közöltessenek.

Ez alapszabálytervezet felolvastatván, egész terjedelmében elfogadtatik és megerősítettik. Egyszersmind ennek alkalmából, a tanügyi bizottság elnöksége felhivatik, hogy számba vévén a tanügyi bizottság tagjait, értesitse e tekintetben a jegyzői kart, hogy így a netalán szükséges bizottsági tagok megválasztására az illető körök felhívassanak.

15. Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, 20154. számú s a közegészségtannak a jogakadémiákon leendő tanítása tárgyában kelt leírata, melyben, a közegészségtan tanítására vonatkozó tanterv közlése mellett, késznek nyilatkozik a minisztérium ama tantárgynak félevenként heti 2 órán való előadásáért, az illető tanárt 100 frtnyi tiszteletdíjban részesíteni, olyképen, hogy ezen összegből a tandíjak fejében befolyt összeg levonandó lesz.

Olvastatott továbbá erre vonatkozólag a főiskolai igazgató-tanács előterjesztése, melyben az akadémiai szék meghallgatásával és véleménye alapján elhatározza, hogy a közegészségtan főiskolánkban a jogtanhallgatók a hittanhallgatókkal, egy fél éven át, heti két órán, a főiskolai orvos előadása mellett együtt hallgassák. És minthogy ezen tantárgy előadásáért a főiskola sajátjából akarja az előadó főiskolai orvost díjazni, véleményezi az igazgató-tanács, miszerint nem forogván fenn szüksége annak, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által felajánlott díjazás, valamint az ahoz kötött s helyi viszonyainkhoz nem is alkalmazható föltétel és sajátos módozat igénybevételük: a miniszter úrhoz ily értelmű válaszfelirat küldessék.

Egyházkerületünk az igazgató-tanács határozatát megerősíti s véleményét magáévátévén, ily értelmű felirat benyújtására püspökünket kéri fel.

16. Ugyanazon minisztérium, a közegészségtan népiskolákban való tanítására vonatkozó ⁴⁸⁴⁰⁴/₈₈₄ számú leírata

az irodalmi körhöz tétetik át a végett, hogy a közegészségtan a jelenleg munkálatban levő népiskolai tantervbe megfelelő módon illeszsze be s a szükséges tankönyvről is gondoskadjék.

17. Ugyanazon minisztérium, ⁴⁸⁷⁶¹/₈₈₄ szám alatt tudatja, hogy a közegészségtan népiskolai tanítására tankönyvül dr. Széll Lajosnak „Életmentés és egészségtan“ című művét fogadta el s ebből egy példányt megküld.

Tudomásúl vétetik s a megküldött példány levéltárunkba tétetni rendeltetik.

18. Ugyanazon minisztérium, 1202. elnevezési szám alatt tudatja, hogy a magyar királyi pénzügyminiszternek, folyó évi junius 22-én, 36,607. szám alatt kelt rendeleténél fogva, a „Pesti magyar kereskedelmi bank,“ a „Magyar jelzálog-hitelbank“ és a „Kisbirtokosok országos földhitelintézetének“ záloglevelei üzleti biztosítékul elfogadhatók.

19. Ugyanazon minisztérium, 1155. elnevezési szám alatt, 1885. augusztus 9-ről tudatja, hogy a portómentességi szabályzat IV. fejezete értelmében, az ajánlási díj fizetése alól a postán küldött ajánlott egyházi hatósági levelek nem levén felmentve, ha valamely egyházi hatóság leveleit ajánlva küldi, a 10 kr. ajánlási díjt minden darab után megfizetni tartozik.

20. Ugyanazon minisztérium, 26.948. szám alatt, folyó évi augusztus 7-ről tudatja, hogy a kassai katonai alreál-iskolánál előfordult reformált vallású hitoktatási hiánynak a jövő tanév kezdetétől leendő megszüntetéséről intézkedett.
21. Ugyanazon minisztérium, 22.894. szám alatt, folyó évi július 7-ről tudatja, hogy Felber Domokos, zemplénmegyei királyi segéd-tanfelügyelő, jelen állásán véglegesen megerősített.
22. Ugyanazon minisztérium, folyó évi augusztus hó 6-ról, 1331. elnevezési szám alatt, a „Magyar állam közigazgatási térképe“ című s az államnyomdában épen most megjelent földabrosznak iskoláinkban leendő megszerzését, püspöki hivatalunk figyelmébe ajánlja.
23. Ugyanazon minisztérium, folyó évi július 2-án, 32.949. szám alatt, a telekkönyvi jegyzőkönyvek közzétételének hirdetményét egy példányban megküldi.
24. Ugyanazon minisztérium, folyó évi május 13-ról, 17.501. szám alatt, a császári és királyi közös hadügyminisztérium által, a tengerész-jelöltek felvétele tárgyában kiadott pályázati hirdetményt megküldi.
25. Ugyanazon minisztérium, folyó évi augusztus 8-án, 25.355. szám alatt tudatja, hogy Dr. Kállai Adolf, karlsbadi fürdő-orvos, hazánkfia elhatározta, hogy 1885. évtől kezdve, orvosi működése tartamáig, a magyarországi középiskolák tanárai és községi tanítói részére, két-két helyet alapít, hol a felvettek lakás, gyógykezelés és gyógyszerekkel való ellátás tekintetében, díj nélkül fognak bizonyos ideig időzhetni, sőt emellett a kijelöltek részére olcsó vagy legalább mérsékelt áron való étkezésről is fog gondoskodni; ez okból felhívja püspöki hivatalunkat, hogy az esetleg folyamodók, s ezen jótéteményt igénybevenni kívánók, kérvényeit kellőleg felszerelve, minden évben legkésőbb július 1-ig, nevezett minisztériumhoz juttatni szíveskedjék.

Mindezen leiratok már köröztetvén, tudomásul vétettek.

26. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minisztérium, folyó évi június 22-ről, 23.151. szám alatt tudatja, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége, a megyeszói ev. ref. egyházközségnek, a templom, lelkészlak és iskola helyreállítására, legmagasabb magánpénztárából 150 frtot legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatott. Hasonlóan ugyanazon minisztérium, folyó évi július 9-ről, 25.021. szám alatt tudatja, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége, a dédesi ev. ref. egyházközségnek, iskolaépítési célra 100 frtot méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

A királyi kegy ezen magasztos nyilvánulása hálás köszönöttel fogadtatik.

27. Olvastatott a sárospataki ev. ref. főiskola igazgató-tanácsa 1885. év szeptember 6. napján tartott ülése jegyzőkönyvének 9. száma, mely a főiskolánál üresedésben levő bölcsészeti tanszékre beérkezett pályázatokról tevén jelentést, úgy az akadémiai széknek, mint magának az igazgató-tanácsnak, a pályázók okmányainak tüzetes átvizsgálása folytán tett ajánlatát előterjeszti s egyszersmind a pályázók kérvényét, a mellékelt életrajzokkal és okmányokkal együtt benyújtja.

A hat pályázó közül Tóth Pál, az egyházkerület nőnevelőjének igazgatója, kijelentvén, hogy azon erkölcsi kötelek, melyek őt az általa vezetett intézethez fűzik, a már megkezdett iskolai év miatt, csakis egy év múlva engednék meg a betöltendő tanszék elfoglalását: minthogy egyházkerületünk nem tudna oly módokat előteremteni, melyek mellett a bölcsészeti tanszékkel összekötött s mulhatatlanul előadandó tudományok egy évre valaki által átvétetnének, Tóth Pál, egyházker. főleánynevelői igazgatót, akit különben a legnagyobb örömmel sorozna főiskolánk tanárai közzé, de akit époly elismeréssel lát továbbra is azon intézet élén, melynek

ügyeit eddig oly szakavatottsággal s odaadó buzgalommal vezette, a pályázók közül kihagyván, a titkos szavazás a másik öt pályázó felett elrendeltetett. A beadott 67 szavazat közül Dr. Heiszler József 30, Dr. Finkey József 22, Szalay Károly 8, Melegh Gyula 7 szavazatot kapván, minthogy általános szavazattöbbsége senkinek sem volt, Dr. Heiszler József és Dr. Finkey Józsefre újabb szavazás rendeltetett, mely alkalommal Dr. Finkey József 37, Dr. Heiszler József 28 szavazatot kapott, 2 szavazati lap pedig üres volt. Így tehát Dr. Finkey József a főiskola bölcsészeti tanszékére megválasztott rendes tanárul kijelentetett, s tanszékét folyó évi november hava elején elfoglalni köteles.

- 28.** Dr. Baczoni Lajos, eddig a sárospataki főiskola jogtanára, a debreceni főiskolába történt megválasztatása folytán, eddigi tanszékéről való lemondását beadván, hálás köszönettel vesz búcsút egyházkerületünktől,

Mely őszintén sajnálja ugyan, hogy benne a főiskolának egy képzett és buzgó tanárát veszíti el; de másrészt örömet fejezi ki a fölött, hogy egy jeles tanára más helyen is megnyerte a méltó elismerést s őszintén kíván áldást és szerencsét a távozóknak új munkássági terére.

- 29.** Ez ügyből kifolyólag olvastatott a főiskolai igazgató-tanács folyó év szeptember 22-én tartott rendkívüli ülése jegyzőkönyvének 1. számú határozata, melyszerint Dr. Baczoni Lajos lemondása folytán megüresedett jogi tanszékre a pályázat kihirdetettvén, a jelentkezett három pályázót, úgy a tanári kar, mint az igazgató-tanács egyhangúan ajánlja.

Szavazatot senkisé is kívánván, a pályázók közül Kun Béla, köz- és váltóügyvéd közfelkiáltással megválasztott s hivatalát folyó évi november hó elején elfoglalni köteles.

- 30.** A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, folyó év szeptember 6—7-ik napján tartott ülése jegyzőkönyvének 20. számú határozatával jelenti, hogy a főiskola perkedő birtoka a gazdasági választmány által nyilvános árverésen, az 1886. évtől számítandó 12 évre, 1383 frt. évi bérért özvegy Gődény Ferencné, balkányi lakosnak haszonbérbe adatván, amennyiben az igazgató-tanács e bérlet megkötését a főiskolára nézve előnyösnek látta, ahoz beleegyezését adta, s jelenleg a bérleti szerződést megerősítés végett, egyházkerületünk elé terjeszti.

Az egyházkerület örömmel értesül, hogy e birtok az eddiginél jelentékenyen előnyösebb feltételek mellett adatott bérbe, s ennél fogva a felolvasott bérleti szerződést megerősíti s annak a szabályszerű két eredeti példányban való kiállításával a gazdasági választmányt megbízza.

- 31.** Molnár Lajos, gimnáziumi igazgató jelenti, hogy a sárospataki főgimnáziumban az iskolai év szeptember 1-én megkezdett s 7-én az igazgató-tanács jelenlétében ünnepélyesen megnyitott. A tanulók létszáma szeptember 15-ig 484.

Tudomásul vétetik.

- 32.** Olvastatott a sárospataki főiskolai igazgató-tanács, 1885-ik év szeptember hó 6—7-én tartott ülése jegyzőkönyvének 12-ik pontja, melyben a néhai b. e. Pálóczi Horváth Mária végrendelete VIII—12. pontjának megváltoztatása tárgyában, a következő előterjesztést teszi:

Pálóczi Horváth Mária és Simon 1865-ben, így húsz évvel ezelőtt, számos nemes célú alapítványaik között, a hagyatéki ingóságok értékéből egy összeget oly célra alapítottak, hogy az mindaddig kamatoztassék, míg a tőke 200,000 frtra felszaporodván, annak jövedelme egy polytechnicumnak a sárospataki főiskolában leendő felállítására fordíthatatik. Azonban az egyházke-

rületnek — bár az alapítók nemes céljának mindezideig eleget tett — be kell látnia, hogy kétszázézer forintnyi összeg egy polytechnicum alapítására távolról sem elegendő, azért javasolja, hogy az eddig 100,000 forintra felszaporodott alapítványi összeg célja akként nyerjen gyökere-
sebb megoldást, hogy amennyiben ezen alapítványnak a végrendelezők által megjelölt, de csupán ideálisnak tekinthető műegyetemi célra leendő fordítása elháríthatatlan akadályokba ütközik, a főiskola jövedelmének szaporítása pedig elodázhatatlan szükségesség: ezen alapítvány kamatai ezentúl a főiskolai közpénztár szükségleteire szolgáljanak; egyszersmind azon okból, hogy a b. e. alapítók kifejezett kegyes akarata is a lehetőség határai közt érvényesüljön, a műegyetemen tanuló ref. vallású két ifjú által tanévenként élvezendő 300—300 forintos ösztöndíjak alapittassanak, s a Horváth Mária nevét viselő alapnak 200,000 frtra leendő emelése pedig csak annyiban fogantossittassék, amennyiben ezt a megjelölt kettős cél megengedi.

Egyházkerületünk, mielőtt ezen igen fontos ügy érdemleges tárgyalásába bocsátkozhatnék, idősb háró Vay Miklós elnököt kéri fel, hogy — a végrendelezők akaratának fentebb előadott módosítandó méltatása s a cél figyelemben tartása mellett — a végrendelet ez ügyre vonatkozó pontjának megváltoztathatása iránt, az előleges intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

- 33.** A sárospataki akadémia igazgatósága betérjeszti az 1885⁵/₆-ik tanév első felére eddig beiratkozott hallgatók számáról, valamint az előadandó tantárgyak rendjéről szóló jelentését. A vallás- és egyháztudományi szak hallgatóinak száma összesen 77, tehát 23-mal kevesebb, mint a múlt évben. A jog- és államtudományi szak hallgatóinak száma összesen 29, tehát 11-gyel kevesebb, mint a múlt évben.

A miskolci ev. ref. főgimnáziumi igazgatóság szintén betérjeszti a folyó évre szóló jelentését, a tanulók számára, tankönyveire és tanrendjére nézve. Ezek szerint a növendékek száma összesen 399.

A rimaszombati államilag segélyezett egyesült protestáns gimnázium igazgatósága, betérjeszti a múlt iskolai évről szóló jelentését.

A jelentések helyeslő tudomásul vétettek.

- 34.** Az abauji egyházmegye, folyó évi augusztus hó 25—26-ik napjain, Göncön tartott közgyűlésének 29-ik számú jegyzőkönyvi pontjában, pártolólág terjeszti fel a bozsvai egyház azon kétrédbeli kérelmét, melyszerint részére azon 50 forint, melyet egyházkerületünktől mint évi segélyt kapott, továbbra is folyóvá tétessék, s a lelkészük eltávozásával időközileg üresedésben maradt lelkészi hivatal fizetésének a szükösi pénztárt illető fele, adósságuk törlesztésére és a lelkészi lak javítására nálok hagyassék.

Folyamodó egyház kérelme megadatik s az abauji egyházmegye megbizatik, hogy ügyeljen fel arra, hogy a bozsvai egyház a szükösi pénztárt illető, de részére átengedett összeget csakugyan a megjelölt célra használja fel.

- 35.** Ugyanazon egyházmegye, folyó évi augusztus 25—26. napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 25. számú határozata szerint, kéri egyházkerületünket, méltóztassék jóváhagyni a bereti egyház azon eljárását, melyszerint az egyházmegye belenyugvásával 93 forint 50 kron eladta a detki határban fekvő s a bereti tanító által használt 440 □ öl nagyságú szőlőt, mely egészen kiirtott s elparlagosodott területek közt fekszik, az egyházmegye azon határozott kijelentése mellett, hogy mindaddig, míg a pénzen a bereti határban más alkalmas szőlő vétetnék, mely a detki főkegyház nevére lesz írandó, az eladási ár kamatját, mint a detki főkegyház által adott fizetést, a bereti tanító élvezze.

A bejelentett adásvétel, az egyházmegye által kijelentett feltételek mellett, jóváhagyatik.

36. Olvastatott az abauji egyházmegyének, 1885-ik év március 24—26-ig Göncön tartott közgyűlése 36. szám alatti határozata, melyben a kovács-vágási egyházban előfordult templomi székperben, a nevezett egyház presbyteriumának végzését, mint a méltányosságnak teljesen megfelelőt, helybenhagyja. Ezzel kapcsolatban olvastatott Bodnár Miklós és társai, kovács-vágási lakosoknak, egyházkerületi közgyűlésünkhöz beadott felebbezési kérvénye, melyben az említett egyházmegyei határozat feloldását s a panaszolt ügy megvizsgálása végett egy küldöttség kinevezését kérelmezik.

Az abauji egyházmegyének e tárgyban hozott említett végzése, alapos okainál fogva, egész terjedelmében helybenhagyatik.

37. Az alsózempléni egyházmegye, folyó évi augusztus 25—26. napján tartott közgyűlésének 12. számú jegyzőkönyvi pontjában előterjeszti, hogy a monoki egyházban betöltendő lévén a lelkész-tanítói állomás, erre egyetlen pályázó, Kun Miklós, ottani helyettes lelkész jelentkezett; a választás alkalmával azonban a megjelent 12 választó közül 10 kijelenté, hogy ők lelkészökül Kun Miklóst nem választják, ennél fogva a választás végre nem hajtattott. Később azonban ugyancsak a választáson megjelent választók, az egyházmegyei közgyűlésre beadott kérvényükben kijelentették, hogy a választásba nemcsak beleegyeznek, hanem a Kun Miklós megerősítését is kérelmezték az egyházmegyétől.

Ennek előterjesztése után az egyházmegye intézkedést kér arra nézve: először általában, hogy mi történjék ott, ahol a lelkézi állomásra csak is egy pályázó jelentkezik s a választó egyház azon jelentkezett egyént rendes lelkészül megválasztani vonakodik, mily irányelvet kövessenek az ily eseteknél az egyházmegyék; helyén lehet-e itt az újabb választási időszaknak esperesileg leendő kitűzése? Másodsor, különösen a monoki esetre vonatkozólag megerősíthető-e a választók által beterjesztett folyamodvány alapján a fentebb nevezett egyetlen pályázó, vagy pedig egy újabb választás lenne eszközzendő.

A lelkészválasztás módozataira vonatkozólag, az egyházi törv. 192. §-a kellő intézkedést foglalván magában, általános szabályrendelet készítésének szüksége fenn nem forog; a tárgyalás alatt levő esetre vonatkozólag pedig kimondja egyházkerületünk, hogy az idézett 192. §. világos rendelkezéséhez képest, tekintettel arra, hogy az egyház az első választás alkalmával a választást nem foganatosította, új határidő kitűzése mellett újabb választás lesz tartandó.

38. Ugyanazon egyházmegye, az országos közalapból való segélyezésre pótlólag ajánlja:

- a) a tűz által tetemes kárt szenvedett lácai egyházat;
- b) ugyanezen indokból Török István, lácai lelkészt;
- c) Nagy Károly, sok adóssággal terhelt szomotor-vécsi lelkészt.

A folyó évi augusztus 9-én dühöngött tűz által tetemes kárt szenvedett lácai egyház 700 forint; Török István, lácai lelkész, ugyanezen indokból 100 frt.; Nagy Károly, szomotor-vécsi lelkész pedig — tekintve súlyos anyagi helyzetét és csekély fizetését — 500 frt. segélyre egyházkerületünk által is ajánlatik.

39. Olvastatott az alsóborsodi egyházmegye, Miskolcon, 1885. szeptember 7-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvi 9-ik pontja, melyben a tiszta-keszii egyháznak — miután elsüllyedt és mocsáros helyen fekvő régi leányiskolája helyett újat épített — megengedte, hogy ezen régi épületet eladhassa, s annak árát tartozása törlesztésére fordíthassa, és erre jelenleg kéri az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását s megerősítését.

Az egyházmegyének ez ügyben tett intézkedése, indító okainál fogva helybenhagyatik s megerősíttetik.

40. Olvastatott a felsőharsodi egyházmegye tizennégy lelkészének, 1885. szeptember 12-én kelt s egyházkerületi közgyűlésünkhöz intézett kérvénye, melyben azon kérdés eldöntését kéri, hogy az egyházmegyék a részökre kiutalványozni szokott évi államsegély-átalányt fordíthatják-e háztartási pénztáraik gyarapítására, az egyházak meghallgatása és beleegyezése nélkül?

Miután ezen államsegély-átalány az egyházi szükségek fedezésére szolgál, az egyházmegyei közigazgatási pénztár pedig az egyházi közszükségek fedezése által az egyes egyházközségek érdekét szolgálja, és annak gyarapítása úgy is az egyes egyházak kötelessége: egyházkerületi közgyűlésünk a jelzett segély egy részének az egyházmegyei közigazgatási pénztár javára való fordítását sem a segély céljával, sem a segélyosztásnál eddig követett eljárással nem találja ellenkezőnek.

41. Olvastatott a bánhorvátii egyháznak egyházkerületi közgyűlésünkhöz intézett kérvénye, melyben a miskolci protestáns főleánynöveldére eddig általa lélekszám szerint fizetett évi 5 frt. 38 krajcárnyi összeg terhe alól való felmentetését, anyagi viszonyaira való tekintetből kérelmezi. Ezzel kapcsolatban olvastatott a felsőharsodi egyházmegyének, 1885. év szeptember 1-én, Lád-Besenyőben tartott közgyűlése 20-ik jegyzőkönyvi pontja, melyszerint e kérvény egyházkerületünkhöz, a bánhorvátii egyház szegénységére való tekintetből, pártolólág terjesztetik fel.

A nevezett egyház kérelme, a kérvényében előadott okoknál fogva megadatik.

42. Olvastatott a felsőharsodi egyházmegye, 1885. év szeptember 1-én Lád-Besenyőben tartott közgyűlésének 21-ik számú jegyzőkönyvi határozata, melyszerint a visnyói ref. egyház által tervezett erdőterületi cserét előnyösnek találván, a szerződés megkötését megengedi s azt jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlés elé pártolólág felterjeszti.

Az egyházmegyének e tárgyban hozott határozata helyeseltetvén, a visnyói ref. egyháznak említett csereszerződése megerősítettik.

43. A felsőzempléni egyházmegye jelentése szerint, a változás folytán megüresedett ladmoci lelkészi állomásra Ujj István, bozsvai lelkész; az abauji egyházmegye jelentése szerint, a halálozás által megüresedett csécs-pányi egyház lelkészi állomására Kerekes János, szepsii segédlelkész; valamint a tornai egyházmegye jelentése szerint, a halálozás által megüresedett bódva-vendégii lelkészi állomásra Mészáros Lajos, segédlelkész választattak meg.

Tudomásul vétettek.

44. A gömöri egyházmegye folyó évi szeptember 1-én, G.-Kisfaludon tartott közgyűlésének 6. számú jegyzőkönyvi pontjában, mint vallásszérelmi ügyet jelenti fel, hogy Szedlacsek Éndre, baracai plebánus, Baranyai Lajos és Fabó Zsuzsánna, vegyes házaspár, ref. illetőségű fiát, Lajost, meg is keresztelte, el is temette.

Püspöki hivatalunk felhívatik, hogy e vallásszérelmi ügyet, orvoslás végett az illető helyre terjeszse fel.

45. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 11. számú jegyzőkönyvi pontjában kérelmezi, hogy azon 90 frt. segély, melyben egyházkerületünk eddig a beretkei lelkészi hivatalt részesítette, megvonatván, az jövőre, a gömöri egyházmegyében legcsekélyebb jövedelmű, kálosai lelkészi hivatal részére tétessék állandóan folyóvá.

A gömöri egyház kérelme, a feltüntetett körülményekre való tekintettel, teljesítetik, s a kálosai lelkész részére 90 frt. évi állandó segély utalványoztatik.

46. Ugyanazon egyházmegye, Gortva-Kisfaludon, 1885. szeptember 1-ső napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 10. számú határozatában, a beretkei lelkészi és tanítói hivatal egyesítését határoz-

ván el: beterjeszti ezen egyesített hivatal díjlevelét. Ugyanezen határozatában megállapítja az istenitisztelet rendjét a beretkei anyaegyházhoz tartozó csoltói leányegyházban és azt, hogy a fixumot fizető lekenyei leányegyház mily arányban vesz részt a lelkészválasztásban. Végre a volt lelkész leánya, Somogyi Erzsébet hasontartalmú kérelmének mellőzésével, pártolólág terjeszti fel a beretkei egyház azon kérelmét, hogy a lelkész halála után a szűkölködők tárába befizetni kötelezett összeget egyházkerületünk, tekintettel a folyamodó egyház szegénységére, a folyamodó beretkei egyháznak ajándékozza.

A beretkei lelkészi és tanítói hivatal egyesítése, az egyházmegyei határozatban foglalt indokok alapján megengedtetik s a beterjesztett lelkész-tanítói díjlevél megerősítetik; az istenitisztelet rendjének megállapítása s a lekenyei leányegyháznak a lelkészválasztásban való részvételére vonatkozó határozat neheztelve nem lévén, érintetlenül hagyatik; a beretkei lelkészi jövedelemnek a szűkölködők pénztárát illető s az egyházmegye által megállapítandó része pedig a beretkei egyháznak adományoztatik.

47. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésében, 30. szám alatt felvett jegyzőkönyvi határozatával, beterjeszti az alsó-szuhaí papi és tanítói díjleveleket megerősítés végett.

Ezen díjlevelek az egyházmegye ajánlata folytán megerősítetnek.

48. A tornai egyházmegye, folyó évi szeptember 14—15. napjain, Barkán tartott közgyűlése 8. számú jegyzőkönyvi határozatában, felterjesztetni kéri az egyházmegyei tanítói egylet alapszabályait.

Püspöki hivatalunk felkéretik, hogy az alapszabályokat az illető helyre terjeszse fel.

49. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 5. számú jegyzőkönyvi pontjában, a tűzbiztosítéki százalékból való segélyezésre ajánlja a szin-petrii tűzkárt szenvedett egyházat.

Minthogy a szin-petrii egyház már domestikai segélyre ajánltatott, a tűzbiztosítéki százalék pedig ilyen célra nem fordítható, a kérelem nem teljesíthető.

50. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 6. számú jegyzőkönyvi pontjában visszaküldetni kéri a jósvafői lelkészi és a szini tanítói díjleveleknek már megerősített másod példányokat.

Utasittatik a jegyzői kar, hogy a kívánt díjleveleket illető helyökre juttassa el.

51. Az ungi egyházmegye, 1885. szeptember 8-án, Csicserben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 10. számú határozatával, felterjeszti a pallói leányegyház híveinek még tavaszi egyházkerületi közgyűlésünkre beadott, de onnan érdemleges elintézés végett az egyházmegyéhez küldött panaszát, melyben sérelmesnek találják, hogy ők a bátfa-pallói lelkészválasztás alkalmával, az ungvári egyházkerületi gyűlés 9. számú V. 2. pontjában foglalt szabályrendelet dacára, személyenként való szavazásra nem bocsáttattak, s noha ezen leányegyházban 52 szavazatra jogosított egyén van, mindazáltal csak 6 szavazattal vettek részt a lelkészválasztásban, míg az anyaegyház mind a 16 választója szavazott.

Ezen panasz ellenében, az egyházmegye azon intézkedését, hogy a bátfai és pallói társ-egyházak között, a szavazatok arányát az egyházi törvény 195. §. alkalmazásával, a panaszolt módon állapította meg, fentebb idézett határozatában a következőkben indokolja:

Azért állapított meg a lelkészválasztásnál a pallói leányegyház részére csak 6 szavazat a bátfai anyaegyház 16 szavazata ellenében, mivel a nevezett leányegyház 158 frt. 88 krral járul a lelkészi hivatal fentartásához, holott az anyaegyházból a lelkész 473 frt. 10 krt élvez. Ezen egyházmegyei küldöttség által eszközölt megállapítást, a pallói egyház hívei folyó 1885. évi február 20-án kelt s az egyházmegyéhez intézett kérvényükben nem neheztelték, sőt midőn ezen arány az egyházmegyei közgyűlés által, az egyházi törvény 195. §-a alapján elfogadtatott, a leányegyház

jelen volt képviselői az ellen fel nem szólaltak s így abba belenyugodtak, sőt az 1885. évi április 12-én megtartott lelkészválasztásban, ezen határozat értelmében tényleg résztvettek, szavazataikat érvényesítették, s nemcsak hogy ezen arányt megállapító egyházmegyei határozatot nem föllebbezték, hanem magát a választási jegyzőkönyvet is aláírván, a választás ellen sem emeltek illetékes helyen panaszt, minek folytán a szabályszerűen megtartott s kérvénnyel meg nem támadott választást az egyházmegyének megerősítenie kellett.

Az egyházmegyének az egyházi törvény 195. §. rendeletének megfelelő határozata, felhozott indokai alapján, helybenhagyatik s a lelkészi választás megerősítettik.

- 52.** Ugyanazon egyházmegye, folyó év szeptember 8-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 11. számú határozatával pártolólág terjeszti fel a lucskai egyház azon kérelmét, hogy Tóth Menyhért, tanító, folyvást súlyosbodó testi fogyatkozása miatt, a legnagyobb buzgóság mellett sem fejthetvén ki tanítói hivatalában kellő sikert, részére az állami nyugdíjazás a főt. egyházkerület közvetítésével eszközöltessék ki.

Püspökünk megbizatik, hogy a nevezett tanító nyugdíjaztatására a kellő lépéseket megtenni méltóztassék.

- 53.** Olvastatott az ungi ev. ref. egyházmegye 1885. év szeptember 8-án Csicsserben tartott közgyűlésének 14. szám alatti határozata, melyben az eszenyi ref. egyházközségben felállítani tervezett segéd-tanítóság terheinek viselését mind az egyházra, mind a tanítóra egyiránt kötelezőnek mondván ki; meghagyja az eszenyi ref. egyház presbyteriumának, hogy ezen közös teherviselés módozataira nézve, az egyház részéről bizonyos ajánlatot tegyen. Ezzel kapcsolatban olvastatott az eszenyi ev. ref. egyház presbyteriumának az ungi egyházmegye említett határozata ellen beadott felebbezési kérvénye, melyben az egyháznak a segéd-tanító-tartás kötelezettsége alóli felmentetéséért, s ezen állomás terheinek egyedül a tanító által leendő viseléséért folyamodik.

Az ungi ev. ref. egyházmegyének ezen ügyben hozott határozata indító okainál fogva helybenhagyatik, s a segéd-tanítóság felállításához való hozzájárulás és ezen állomás terheinek viselése mind az egyház, mind a tanító részéről kötelezőnek mondatik ki.

Utasittatik azonban az egyházmegye, hogy a teherviselés módozatainak és az ezek alapján készitendő tanítói és segéd-tanító díjleveleknek megállapítása céljából, az eszenyi ev. ref. egyházba egy bizottságot küldvén, az ügyet a méltányosság figyelembevételével intézze el; eljárásáról jelentése bevéartván.

- 54.** Olvastatott a Miskolcon, 1884-ik év április hó 29-től május 2-ig tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 11. számú pontja, melyszerint az egyházkerületi főleánynevelde jelenlegi anyagi állását és szükségeit feltüntető kimutatás az intézeti igazgató-tanár által beterjesztvén, e munkálát a középiskolák részére államsegélyt kérő folyamodványhoz csatoltatni határoztatott és az egyetemes convent figyelme ezen magasztos érdekeket szolgáló leánynevelő-intézet ügyeinek gyámolítására felhivatván, általa a kormány elé lett volna terjesztendő.

Miután azonban egyházkerületünket ezen tanintézetnek az államsegélyre való felterjesztésénél a középiskolákra az egyetemes convent által hozott eljárási módoza nem köti: elnökeink felkéretnek, hogy az egyházkerületi főleányneveldének államilag leendő segélyezése ügyében lépéseket tenni, s a kellőleg felszerelt folyamodványnak közvetlenül a kormány elé terjesztését minélelőbb eszközölni szíveskedjenek

- 55.** Olvastatott Kiss Lajos, cigándi segédlelkésznek és Keresztúri Károly, szintén segédlelkésznek a a jegyzői kar útján előterjesztett kérelme, melyben az előbbi elveszett lelkészsképesítési, az utóbbi pedig bekebelezési bizonyítványának másolatban leendő kiadását kérelmezi.

Folyamodók kérelme megadatik, s az egyházi főjegyző, mint a lelkészképesítési vizsgák jegyzője, megbizatik, hogy a kért bizonyítványok másolatát állítsa ki.

- 56.** Olvastatott Somossy Sándor, szerencsi lakos, volt sárospataki főiskolai tanuló folyamodványa, melyben a „Hutka-féle“ családi alapítványból, tanulói pályájának megszakítása miatt, két éven benmaradt alapítványi kamat kiutalványozását kéri.

Egyházkerületünk, folyamodónak már több ízben előterjesztett kérelmét nem teljesítheti, mert az, mint már korábbi határozatában is kiemelte, ellenkezik az alapítvány természetével. Egyszersmind alkalmilag a főiskolai gazdasági választmány figyelmébe ajánlja, hogy a szóban forgó alapítvány kamataira nézve, az alapító levél értelmében járjon el.

- 57.** Szűcs Ábrahám, s.-kazai nyugalmazott lelkész, a papi özvegy-árvatárból való segélyeztetéseért folyamodik.

Kérelme ilyen alakban nem teljesíthető, hanem részére azon összeg, melyet az említett tárba fizetett, kiadatik.

- 58.** A lácai és visi tűz által elpusztított egyház előjárósága, az egyházkerületünkben levő egyházaknál eszközendő segély gyűjtésére folyamodván:

Kérelmök megadatik s ügyök egyházkerületünk tagjainak áldozatkész szeretetébe ajánltatik.

- 59.** Olvastatott a dunántúli egyházkerület folyó évi június hó 28. s több napjain Pápán tartott közgyűlésének 32. számú jegyzőkönyvi pontja, melyben az említett egyházkerület tudatja, hogy miután a convent, a reformált egyháznak, a főrendiházban való képviseltetése tárgyában végérvényesen határozott, ez ügyben maga részéről a zsinattartás szükségét nem látja.

Tudomásul vétetik.

- 60.** Olvastatott Hazay Béla, volt szentesi helyettes lelkész folyamodványa, melyben a szentesi egyházban viselt időtöltő lelkészi jövedelem után az egyházmegye által 250 frtban megállapított s a szűkölködők táráról, azonban egyházkerületünk által Lábás Menyhért kiskorú örököseinek ajánlékozott fél papi jövedelmet 100 frtra kéri leszállítani.

Ezzel kapcsolatban olvastatott Lábás Menyhértné kérvénye, melyben ezen gyermekeinek adományozott 250 frtot, a fennebb nevezett helyettes lelkészen behajtatni kéri, vagy pedig, mint-hogy a behajtás bizonytalan időre haladhat, kéri a megállapított összegnek a szűkösi pénztárból leendő előlegezését.

Az alsózempléni egyházmegyének a szentesi féljövödelem megállapítására vonatkozó határozata jóváhagyatván, a szentesi lelkészi féljövödelem 250 frtban megállapítottatik és az egyházmegye utasítottatik, hogy ezen összeget az illető helyettes lelkésztől bevevén, azt az 1884. évi őszi közgyűlésünk 43. számú határozatának figyelemben tartásával, a néhai Lábás Menyhért volt szentesi lelkész kiskorú örökösei javára fordítsa. Ami az özvegy azon kérelmét illeti, hogy a megállapított összeg a szűkösi pénztárból előlegeztessék, az nem teljesíthetőnek mondatott ki.

- 61.** Olvastatott Soltész Károly, miglész lelkésznek a felsőzempléni egyházmegye azon intézkedése ellen benyújtott kérvénye, melyszerint Töke-Terebes a miglész egyháztól elszakítottván, Hardicsához csatoltatott.

Olvastatott ezzel összefüggésben a felsőzempléni egyházmegye folyó évi augusztus 25-én Kis-Báriban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 19. számú határozata, melyszerint az egyházkerü-

lettől hozzá megvizsgálás és esetleg újabb határozat hozatala végett küldött fentebbi kérvényt s az abban kifejtett okokat és körülményeket tüzetes megfontolás alá vevén, újabb határozat hozatalának szükségét nem látja

Az egyházmegye határozata, indító okainál fogva, helybenhagyatik.

- 62.** Doktor Gyula felső-barcikai lelkész, az egyházmegye útján azon folyamodványát terjeszti elő, hogy azon 100 frt. tartozása, melyet a bánhorváti lelkései jövedelemből az egyházkerület szükösi tárába köteles fizetni, a jég által szenvedett sok kára miatt s egyéb szerencsétlen körülményeire való tekintetből, engedjék el.

Minthogy e folyamodványt az egyházmegye sem pártfogolja, azon okból, mert az említett lelkész már régebben, a kérvényben felsorolt okok bekövetkezése előtt fel volt híva kötelezettségének teljesítésére s azt valóban teljesíthette volna is: az egyházkerület nem lát elegendő okot arra, hogy a segélyezési célokból fennálló s a tőkájének gyarapítását felette igénylő szükösi tárt, céljainak elérésében, ez összeg elengedése által is gátolja; ugyanazért a folyamodó kérését nem teljesítheti.

- 63.** Olvastatott az erdőbényei ev. ref. egyház kérvénye, melyben iskolájának az ottani ág. evang. vallásúak iskolájával való egyesítése tárgyában már szerződési pontozatokba foglalt tervezetének jóváhagyását kéri.

Miután e kérvény az egyházmegye mellőzésével, közvetlenül az egyházkerülethez adatott be: kellő felszerelés és tárgyalás végett, a szabályok szerint, az alsózempléni egyházmegyéhez visszatétetni határozatik.

- 64.** Olvastatott idősb Bagdi István, vísi ref. lelkésznek egyházkerületünkhöz intézett kérvénye, melyben — miután a folyó hó 21-én egyházközségében kitört tűzvész által minden vagyonától megfosztott — hármily pénztárból adandó segélyezésért esedezik.

Szomorú sorsa részvétteljes tudomásul vétetvén, részére a hollandi tárból 50 frt. segély utalványoztatik.

- 65.** Olvastatott a f.-kazinci ev. ref. egyház presbyteriumának a felsőborsodi egyházmegye útján beadott kérvénye, melyben a nevezett egyházmegye folyó évi szeptember 1-én Lád-Besenyőben tartott közgyűlésének jegyzőkönyvébe foglalt azon határozata ellen él felebbezéssel, mely elrendeli, hogy népes iskolájába okleveles tanítót hozhasson, aki mellett a jelenlegi segédtanító — ha az egyház megvan vele elégedve — ugyanoly minőségben továbbra is megmaradhat; egyszersmind hároméves tanító-sága még egy ízben való fenttarthatásának, esetleg ez állomás egy évig ideiglenes tanítóval leendő betöltésének engedélyezéseért folyamodik.

Az egyházmegyének ez ügyben hozott s már meg is újított határozata — indító okainál fogva — egész terjedelmében helybenhagyatik, s utasítatik a f.-kazinci egyház, az egyházmegye határozatának mielőbbi teljesítésére.

- 66.** A tiszántúli ev. ref. egyházkerület, 1885. év április hó 23—28-án Debrecenben tartott közgyűlése jegyzőkönyvét; a dunamelléki ev. ref. egyházkerület 1884. december hó 10-én és 1885. június hó 6-án Budapesten tartott gyűléseinek jegyzőkönyveit; az erdélyi ev. ref. egyházkerület 1885. május 28—31-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét; a magyarországi ev. ref. egyetemes convent Budapesten, 1885. június 15—18-ig tartott ülése jegyzőkönyvét; az erdélyi ág. evang. egyházkerület 1885. évi évkönyvének szeptember havi füzetét egyházkerületünk részére megküldte.

A testvéregyházkerületek ezen küldeményei köszönettel fogadtatnak s egyházkerületi levéltárunkba tétetni határoztatnak.

67. Szóba jöven, hogy a miskolci gimnázium tanári kara, az egyházkerület által megalkotott szabályzattól eltérőleg, még most is csak egy évi időtartamra választja az igazgatót :

Az említett tanári kar felhivatni határoztatott, hogy e szabályellenes eljárására a felvilágosító feleletet adja meg.

68. Olvastatott az egyházkerületi pénzügyi választmány 1885-ik év szeptember 7-én tartott ülése jegyzőkönyvének 43. szám alatti pontja, melyben a „Fonçière“ pesti biztosító-intézettel húsz év óta fennálló s 1886-ik év július 1-én lejárandó egyházkerületi tűzkárbiztosítási szerződésnek újabb tíz évre való meghosszabbítását, az intézetnek irányunkban eddig tanusított mindig méltányos eljárására való tekintetből közgyűlésünk előtt ajánlólag hozza javaslatba.

A javaslat elfogadtatik és pénzügyi választmány megbizatik, hogy az egyházkerület tűzkárbiztosítási szerződését a „Fonçière“ pesti biztosító-intézettel az eddigi föltételek alapján 10 évre kösse meg; az egyházmegyék pedig utasítatnak, hogy az egyházközségi épületek valódi értékét vétetvén fel biztosítás alapjául, az erről szóló bevallási íveket a folyó évi egyházlátogatás alkalmával mindenünnen beszerezvén, azokat minélelőbb be is szolgáltatassák.

69. Olvastatott a pénzügyi választmány 1885. szeptember 7-én tartott ülése jegyzőkönyvének 40-ik pontja, melyben jelenti, hogy miután Czike Ferenc, t.-ladányi lelkész határozottan kinyilatkoztatta, hogy néhai édes atyja, ugyancsak Czike Ferenc, volt t.-ladányi lelkész 50 frtnyi hollandi tári tartozását elvállalni nem hajlandó; célszerűnek látja a bizonytalan kimenetelű perlekedés elkerülésével ezen tartozásnak járulékaival együtt való töröltetését.

Egyházkerületünk bár megvárhatta volna, hogy az atya ezen tartozását a fiú hálából lerója, miután más kisegítőt nem talál, a pénzügyi választmány javaslatát elfogadja, a tartozást törölni s arról Bakos Antal, egyházkerületi pénztárnokot tudósíttatni határozza.

70. A közhirdetés által való segélyezésre felvett közintézetek tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvéből tévedésből kimaradván s a 111. pontban csak az egyházmegyéből ajánlott egyházak említettvén fel: a közhirdetés által való segélyezésre felvett intézetek és egyházak következőleg vétettek jegyzőkönyvbe:

1. Az egyházkerületi pénztár 6 comunio alkalmával.
2. A papi özvegy-árvatár.
3. Az egyházi közalap október utolsó vasárnapján (Egyh. törv. 224. §. e) pont)-
4. A sárospataki főiskola 2 úrnapon.
5. A miskolci lyceum házankénti megkeresés útján is.
6. Miskolci lyceumi tápintézet.
7. Sárospataki tápintézet.
8. Sárospataki tanári nyugdíjintézet.
9. Egyházkerületi leánynövelde.
10. Rimaszombati gimnázium.
11. Pesti ref. theologiai intézet.
12. Máramaros-szigeti iskola.
13. Marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi iskolák egy úrnapon.
14. Egyházmegyei pénztár.
15. Váci siket-némák intézete.
16. Elmebetegek intézete.
17. Szegény egyházakban szolgáló lelkészek és tanítók.

18. Moldva-oláhországi missio.
19. A garbóc-bogdányi egyház.
20. A beszteri egyház.
21. A restei egyház.
22. Az újfalusi egyház.
23. A vajdácskai egyház.
24. A vámos-újfalusi egyház.
25. A berentei egyház.
26. A meszesi egyház.
27. A zsarnói egyház.
28. A torna-újfalusi egyház.
29. A szádellői egyház.
30. Az áji egyház.
31. A felső-reviscsei egyház.
32. A kis-ráthi egyház.
33. A recskei egyház.
34. A körösi leányegyház.
35. A majomi leányegyház.
36. A legényei egyház.
37. A szalóki egyház.

71. Mindezen jegyzőkönyvi pontok
meghitelesítették.

Jegyzették: *Mitrovics Gyula*, egyházkerületi egyházi főjegyző, az 1, 2, 3, 4, 9, 10, 13, 14, 34, 44, 45, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 58, 59, 71. pontot.

Debreczeni Bertalan, egyházkerületi világi főjegyző, az 5, 6, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 37, 38, 46, 47, 51, 60, 70. pontot.

Kérészy Barna, egyházkerületi egyházi aljegyző, a 11, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 52, 61, 62, 67. pontot.

Dr. Kovács Gábor, egyházkerületi világi aljegyző, a 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 53, 54, 63, 64, 65, 66, 68, 69. pontot.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. A közgyűlés megnyitása.
2. A képviselők igazoltatnak.
3. A theologiai tanári kar előterjesztése a hittani szakvizsgákról.
4. Az énekkar törvénye megerősítés végett bevaratik.
5. Rendelkezés a missioi ügyben.
6. A Béki Sámuel által feljelentett vallássérelmi ügy további orvoslására püspök úr felkéretik.
7. A Baldácsy-alapítvány kezelő-bizottságába tagok választatnak.
8. Intézkedés a conventi tagok választásában.
9. A gömöri egyházmegye felterjesztése a főrendiházi képviseltetés tárgyában.

10. Ugyanazon egyházmegye indítványa a sárospataki egyházkerületi gyűlések tárgyában, a tavaszi közgyűlésre tüzetik ki napirendre.
11. A miskolci gimnázium állami segélyezése.
12. Az átányi papválasztás ügye.
13. A tanügyi bizottság jelentése a népiskolai oktatás állapotáról.
14. A tanügyi bizottság hatáskörét körvonalozó szabályok.
- 15—26. Különböző tárgyú miniszteri leiratok.
27. A bölcsészeti tanszék betöltése.
28. Dr. Baczoni Lajos, távozó sárospataki tanárnak elismerés nyilvánítottatik.
29. A jogi tanszék betöltése.
30. A perkei pusztai bérbeadási ügye.
31. Jelentés a sárospataki gimnázium létszámáról.
32. A Pálóczi Horváth Mária végrendelete egy pontjának megváltoztatása.
33. Jelentés a sárospataki akadémia létszámáról.
34. A hozsvai egyház kérelme.
35. A bereti egyház adásvételi ügye.
36. A kovács-vágási templomszékper.
37. A monoki papválasztás ügye.
38. A domesticai segélyre utólagosan ajánlottak.
39. A tiszai-keszti egyház helyiségeladási ügye.
40. A felsőborsodi egyházmegye néhány lelkészének kérvénye.
41. A bánhorváti egyház kérelme.
42. A visnyói egyház csere-kérvénye.
43. Lelkészválasztások jelentetnek.
44. Vallásszérelmi ügy a gömöri egyházmegyéből.
45. A kállosai lelkész részére 90 frt. állandó évi segély adatik.
46. A beretkei lelkészi és tanítói hivatalok egyesítettnek.
47. Az alsó-szuha papi és tanítói díjlevelek megerősítettnek.
48. A tornai egyházmegye tanító-egyletének alapszabályai feltérjesztetnek.
49. A szinpetrii egyház kérelme.
50. A jósvafői lelkészi és a szini tanítói díjlevelek második példánya visszaadni kéretik.
51. A bátfa-pallói lelkészválasztási ügy.
52. Tóth Menyhért tanító kérelme.
53. Az eszenyi segédtanító ügye.
54. A miskolci leánynövelde segélyre ajánltatik.
55. Kiss Lajos és Keresztúry Károly, segédlelkészek kérvénye.
56. Somossy Sándor folyamodványa.
57. Szűcs Ábrahám kérvénye.
58. A lácai és visi, tűzkárt szenvedett egyházak folyamodványa.
59. A dunántúli egyházkerület átírata.
60. Hazay Béla kérvénye.
61. Soltész Károly, lelkész felebbezése.
62. Doktor Gyula, lelkész kérvénye.
63. Az erdőbényei egyház kérvénye.
64. Bagdi István, lelkész kérvénye.
65. A f.-kazinci egyház folyamodványa.
66. A testvéregyházkerületek küldeményei.

67. A miskolci gimnázium igazgatósága felhivatik, hogy az igazgatót jövőre 3 évre válaszsza.
 68. A tűzkárbiztosítási szerződés megerősítettik.
 69. Czike Ferenc tartozási ügye.
 70. Közhirdetésre ajánlottak névsora.
 71. A jegyzőkönyvi pontok hitelesítettnek.

Betűrendes tárgymutató

arra, hogy mely határozatok mely testületet, bizottságot, elnökséget vagy egyeseket illetnek.

- Abauji egyházmegyét 5., 34.
 Alsóborsodi esperest 12.
 Alsózempléni esperest 37., 63.
 Bagdy Istvánt 64.
 Baczoni Lajost 28.
 Bakos Antalt 69.
 Bánhorvátii egyházat 9.
 Bátfa-pallói egyházat 51.
 Beretkei egyházat 46.
 Bereti egyházat 35.
 Bernáth Elemért 7.
 Bodnár Miklóst 36.
 Doktor Gyulát 62.
 Egyházmegyéket általában 3., 68.
 Erdőbényei egyházat 63.
 Espereseket 8., 13., 14.
 Felsőborsodi egyházmegyét 5.
 Finkey Józsefet 27.
 Főiskolai gazdasági választmányt 30., 56.
 Főiskolai irodalmi kört 16.
 Főiskolai tanári kart 4.
 Hazay Bélát 60.
 Kálosai lelkészt 45.
 Keresztúry Károlyt 55.
 Kun Bélát 29.
 Lácái egyházat 58.
 Miskolci egyházat 11.
 Miskolci gimnáziumot 67.
 Mocsáry Lajost 7.
 Püspöki hivatalt 5., 6., 8., 15., 38., 44., 48., 52., 54.
 Somossy Sándort 56.
 Soltész Károlyt 61.
 Szűcs Ábrahámot 57.
 Tisza-keszii egyházat 39.
 Ungi egyházmegyét 53.
 Vay Miklós báró, főgondnokot 32.
 Visi egyházat 58.
 Visnyói egyházat 42.